TRST, sobota
2. julija 1955
Leto XI. - Št. 155 (3084)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROCNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

ODLOČNE NEHRUJEVE IZJAVE V ZDRAVICI NARODOM JUGOSLAVIJE

Dovolj je groženj in protigroženj z oboroževanjem in s politiko strahu

Tito in Nehru poudarjata, da je politika koeksistence v dobi atomskega orožja edina mogoča pot, da se ohrani mir

BEOGRAD, 1. — Jutri popoldne ob 16. uri se bosta sestala oba sveta Zvezne skupščine. Pričakujejo, da bo na tej seji govoril predsednik indijske vlade Nehru. Na dnevnem redu zasedanja, ki se bo pričelo jutri, je med drugim sporočilo zveznega izvrnega sveta o gibanju gospodarstva v prvih petih mesecih letošnjega leta in poročilo državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popoviča o zunanji politiki Jugoslavije.

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 1. — V vili predsednika republike na Dedinju so se danes dopoldne ob 11. uri pričeli razgovori med Nehrujem in predsednikom republike maršalom Titom. Z indijske strani so se razgovorov udeležili generalni tajnik zunanjega ministrstva Pillai, načelnik zunanjega ministrstva Azim Husain in indijski veleposlanik v Beogradu Tajal. Z jugoslovanske strani so prisostvovali razgovorom E. Kardelj, K. Popović in veleposlanik Crnobrnja.

Današnji razgovori so bili posvečeni izmenjavi misli o mednarodnem položaju v svetu po predpisu delhijske deklaracije. Razgovori, ki so bili prekinjeni ob 12.30 se bodo nadaljevali jutri dopoldne.

Po razgovorih sta predsednik republike maršal Tito in njegova soproga priredila v zveznem izvršnem svetu svečano kosilo na čast visokega gosta. Kosila se je udeležilo nad 100 povabljencev.

Med kosilom sta predsednik republike maršal Tito in Nehru izmenjala zdravice. Predsednik republike je izrekel dobrodošlico voditelju indijskega ljudstva, ki je s svojo bogato zgodovino dajalo in daje velik prispevek k razvoju humanistične in napredne misli. Predsednik republike je poudaril sorodnost zgodovine narodov Indije in Jugoslavije v borbi za nacionalno svobodo in neodvisnost, za boljšo bodočnost in za mir v svetu. Indija in Jugoslavija sta razvili vsaka na svojem področju istovetna pojmovanja in načela v mednarodni aktivnosti, kar dokazuje, da so ta načela in ideje izraz splošnih tendenc v razvoju svobodnega sveta. «Čeprav so pogoji, v katerih Indija in Jugoslavija gradita svojo bodočnost, različni, je poudaril maršal Tito, predstavlja podobnost naših problemov in sorodnost naših skupnih ciljev nadaljnjo osnovo našega zbližanja in sodelovanja». Maršal Tito je nadalje poudaril, da je razvoj dogodkov v svetu po delhijski deklaraciji potrdil pravilnost načel, ki sta jih Indija in Jugoslavija zastopali v mednarodni aktivnosti, in pravilnost načel medsebojnega sodelovanja.

«Načelo aktivne koeksistence se vse bolj uveljavlja kot vodilno načelo v mednarodnih odnosih, za kar gre velika zasluga Indiji in Jugoslaviji, ki sta se leta zavzemali za uveljavljanje teh načel».

«Politika koeksistence je v dobi atomskega orožja edina mogoča pot, da se ohrani mir in zagotovi napredek človeštva. V tem pogledu je posebno važna dosledna uporaba načel enakopravnosti med vsemi državami, velikimi in malimi, in načela medsebojnega sporazumevanja pri reševanju mednarodnih vprašanj. Hrabrilno je, je poudaril maršal Tito, da se tem načelom pripisuje vedno večji pomen, kajti mir je skupna dobrina celotnega človeštva.»

Maršal Tito je izrazil prepričanje, da bo obisk Nehruja prispeval k utrditvi stikov toplega prijateljstva in sodelovanja med obema državama, koristil narodom obeh držav, miru in mednarodnemu sodelovanju.

V toplem odgovoru na zdravico se je predsednik Nehru zahvalil za prisrčen sprejem in poudaril veliko razumevanje in prijateljstvo med Indijo in Jugoslavijo, ki počivata na trajnih osnovah. Načela, ki sta jih Indija in Jugoslavija proglasili v Novem Delhiju, sprejema vedno večje število držav. Nihče si ne upa reči, da so ta načela napačna, čeprav nekateri ljudje, katerih misli so napolnjene s strahom, vidijo nevarnost in trike tudi tam, kjer jih ni. Nehru je ugotovil, da je kljub nevarnosti, ki še vedno obstaja, prišlo do zmanjšanja napetosti, za kar gre zasluga Jugoslaviji in drugim državam, ki so sprejele načela mirne koeksistence, v prvi vrsti pa narodom sveta, ki žele in stremijo po miru. Tempo razvoja v tej smeri je počasnejši, kot bi si želeli, v glavnem zaradi strahu in predsodkov nekaterih državnikov, ki zato nosijo veliko odgovornost.

«Dovolj je groženj in protigroženj z oboroževanjem ter s ponovno oborožitvijo in politiko, ki se izvaja glede na vojaške potrebe in ki temelji na strahu in mržnji,» je poudaril predsednik Nehru. «Noben odgovoren državnik ne more v današnjem položaju ignorirati vojaškega aspekta, toda nobena razumna oseba ne more sedaj misliti na rešitev katerega koli vprašanja s silo. Ta doba je za nami in nuklearno orožje jo je dokončno pokopalo.»

«Če se vojna izključi, tedaj ostane edina pot, pot mirne koeksistence in reševanja vprašanj s pogajanji. To načelo vodi vse države v svobodo. Svoboda pa pomeni konec vsake dominacije, slehernega pritiska, bodisi političnega, gospodarskega ali ideološkega».

Nehru je poudaril, da je večino današnjih problemov izzvala želja po dominaciji, in je izrazil upanje, da bodo zastopniki štirih velesil na konferenci v Ženevi razumno razpravljali z edino željo vrniti mir pretrpeljenemu svetu. Nehru je ugotovil zgodovinski pomen obiska maršala Tita v Indiji in poudaril, da Indija in Jugoslavija nimata nobene države za sovražnika in da povsod iščeta prijateljstvo in razširitev področja sodelovanja v korist miru.

Na svečani seji mestnega ljudskega odbora je predsednik Miloš Minić Nehruju izročil danes dopoldne diplomo častnega meščana Beograda.

V govoru po sprejemu diplome je predsednik Nehru izjavil, da večje časti ni mogel biti deležen, kot da je postal častni meščan Beograda, glavnega mesta narodov Jugoslavije, katere ima indijsko ljudstvo za svoje prijatelje in tovariše v mnogih stvareh, ki vplivajo ne samo na Indijo in Jugoslavijo, temveč na bodočnost miru in napredka v svetu. Po svečanosti je bila zakuska, na kateri so bila predsedniku Nehruju in njegovi hčeri izročena številna darila.

Med razgovorom predsednika Nehruja s predsednikom Titom je njegova hči Indira Gandhi bila gost na sprejemu Zveze ženskih društev Jugoslavije. Članice zveze so na sprejemu seznanile visoko gostjo z rezultati dela ženskih organizacij, medtem ko je gospa Gandhi govorila o delu ženskih organizacij Indije.

Nehru je danes popoldne obiskal Institut za nuklearna raziskovanja v Vinči. Po vrnitvi iz Vinče je s svojim spremstvom prisostvoval športnemu nastopu, ki so ga v njegovo čast priredili člani telesnovzgojnega društva «Partizan», pripadniki JLA in beograjski srednješolci na Stadionu JLA.

Predsednik republike maršal Tito in njegova soproga sta priredila nocoj v Belem dvoru za indijskega gosta svečan sprejem, ki se ga ji udeležilo okrog 700 povabljencev. Predsednik indijske vlade Nehru je deležen v Beogradu splošnega zanimanja. Beograjčani spremljajo vsak njegov korak, izkoriščajo vsako priliko, da bi izrazili visokemu gostu veliko ljubezen in zahvalo za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen predsednik republike maršal Tito lani v Indiji.

B. B.

BEOGRAD, 1. — Predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je sprejel danes sovjetskega veleposlanika Vasilija Valjkova. Med razgovorom so določili datum obiska jugoslovanske parlamentarne delegacije v SZ. Iz parlamentarnih krogov javljajo, da bo jugoslovanska delegacija odpotovala 1. avgusta v Moskvo.

U Nu in Menon se sestala v Washingtonu

WASHINGTON, 1. — Nocoj so se zaključili razgovori burmanskega ministrskega predsednika U Nuja z ameriškimi voditelji, ki so se začeli v sredo. Bela hiša bo jutri objavila poročilo o razgovorih.

Nehrujev izredni odposlanec Krišna Menon je danes iz New Yorka prišel v Washington, kjer se je sestal z burmanskim ministrskim predsednikom U Nujem. V ameriških uradnih krogih so mnenja, da sta oba državnika govorila predvsem o možnosti pomirjenja na Daljnem vzhodu. Menon se bo vrnil v New York jutri.

TOKIO, 1. — Po raznih vesteh je japonski zunanji minister Šigemicu baje poročal danes ostalim članom svoje vlade, da razmišlja o možnosti, da bi začeli neposredna pogajanja s Kitajsko, da bi pospešili repatriacijo japonskih državljanov, ki so še na Kitajskem.

PRED SKLENITVIJO SPORAZUMA O RIBOLOVU

Enzo Storoni prispel v Beograd

BEOGRAD, 1. — Danes je prispel v Beograd z Orient-Expressom bivši državni podtajnik italijanske vlade pri ministrstvu za zunanjo trgovino Enzo Storoni, ki bo v imenu italijanske vlade sklenil sporazum o tehnično-gospodarskem sodelovanju z Jugoslavijo. Hkrati bo Storoni zaključil pogajanja za sporazum o ribolovu na Jadranu. Storonija in njegovega spremljevalca dr. Marzottija so sprejeli na beograjski postaji italijanski veleposlanik Guidotti, generalni direktor za gospodarske zadeve pri državnem tajništvu za zunanje zadeve dr. Stane Pavlič, italijanski trgovski ataše v Beogradu dr. Serafini in jugoslovanski trgovski ataše v Rimu dr. Martinović in drugi.

Enzo Storoni je imel danes prvi razgovor z dr. Pavličem, nato pa ga bo sprejel podtajnik tajništva za zunanje zadeve Hasan Brkić. Z italijanske strani bodo pri zaključku pogajanj poleg Storonija navzoči še italijanski izvedenci dr. Cusmani in prof. Bini, ki sta že dva meseca v Beogradu proučevala z jugoslovanskimi izvedenci tehnični del sporazuma o ribolovu na Jadranu.

Za zaključek desete sezone SNG

(Ob današnji premieri „Primorskih zdrah")

Slovensko narodno gledališče zaključuje svojo deseto sezono. Ni prvič, da omenjamo to desetletnico, vendar se nam zdi prav, da se še enkrat ozremo na teh deset let prav danes, ko nam je SNG za ta večer pripravilo svojo zaključno prireditev v tej sezoni: veliko predstavo «Primorskih zdrah» na prostem.

Saj ni dolga doba desetih let. Toda vendar je lahko tudi ta kratka doba včasih tako natrpana, tako bogata velikih trenutkov, da se zdi, ko se oziramo nazaj, kar neverjetno, da se je moglo toliko dogoditi v samih desetih letih.

Leta 1945 je prišlo naše gledališče na razvaline. Našlo je sicer tradicijo, ki v Trstu še ni zamrla v najbolj mračni dobi zgodovine tržaških Slovencev, toda razen te tradicije, ljubezni do gledališča, ni bilo skoraj ničesar. Nekaj zasilnih dvoran je zelo težko dajalo gledališki umetnosti dostojen okvir. Toda gledališče se ni plašilo pred težavami. S silno voljo, ki se ji niso mogle postavljati po robu nobene zapreke, so se gledališki ljudje zagrizli v delo in niso več odnehali. Vedeli so, da je treba znova navezati na veliko tradicijo slovenskega gledališča v Trstu, da je treba v ljudeh spet zbuditi ljubezen do gledališke umetnosti, in pri tem se niso spraševali, koliko naporov jih to stane. Zakaj niso ostali samo v mestu, ne, šli so kot poslanci Talije od ljudi do ljudi, v bližnje in daljne kraje. Niso se ustrašili dostikrat nemogočih odrov, niso jih zadržali ne vročina ne mraz ne burja. Pri tem ni bilo brez veselih ur, brez velikih zadoščenj, čeprav so bila premnogokrat plod tolikšnega izčrpavanja, da bi pri tem popustil vsakdo, ki ni prežet ljubezni do teatra in želje, posredovati gledališko umetnost še zlasti tistim, ki so bili desetletja tega velikega užitka in te kulturne potrebe oropani.

Presrečno je bilo naše ljudstvo, ko je po dolgih letih spet zaslišalo z odra lepo slovensko besedo. Po pravici je pričakovalo, da bo tudi Slovensko narodno gledališče našlo vso pomoč in podporo pri tistih, s katerimi je v skupni borbi strlo fašizem. Toda nihče se ni zganil, da bi poravnal milijardno škodo, prizadeto Slovencem. In tako je tudi gledališče zaman čakalo, da bi lahko kdaj nastopilo na pravem gledališkem odru. Koliko je bilo prošenj, intervencij, na ZVU, na upravo gledališča «Verdi» in kdo ve, kam še vse. Vse zaman. Bilo je res treba železne vztrajnosti, da je pri vsem tem gledališče vendar obstalo in se še celo razvijalo in kvalitetno rastlo.

Sredi vseh velikih težav gledališče nikoli ni popustilo v svojem stremljenju k tistemu cilju, ki mora biti nujno cilj vsakega gledališča, ki se hoče uveljaviti, ohraniti ter nazadnje res nastopati kot resnično umetniški ansambel. Danes lahko rečemo, da imamo Slovenci v Trstu sicer ne velik, toda pravi teater. Nihče ne more oporekati umetniške resnosti ansamblu SNG, nihče ne more odrekati umetniške kvalitete režiji in scenografiji, nihče ne more zanikati umetniške višine repertoarju SNG. S tem nočemo trditi, da ne pokaže črta, ki predstavlja razvoj SNG, tudi določenih padcev; toda padcem slede vedno novi vzponi in končna rezultanta kaže neizpodbitno navzgor.

Poleg vseh že tako rekoč «normalnih» težav je moralo prestati gledališče v teh desetih letih precej težkih sunkov, ki so ga včasih zamajali skoraj do temeljev. Gotovo je bilo najhuje takrat, ko je del njegovih dotedanjih prijateljev postal čez noč zaslepljen s sovraštvom, ki ni hotelo več njegove umetnosti in jo je celo preganjalo. Toda niti tedaj niti pri drugih pretresljajih pozneje SNG ni pozabilo, da je njegova naloga tudi vzgoja novih igralcev. V ugodnejših razmerah bi bila ta naloga gotovo še mnogo bolje izpolnjena, toda gledališče bo svoje moči tej nalogi posvečalo še tudi v bodoče.

Gotovo ni gledališča, ki bi v pogledu repertoarja stalo pred tako težkimi nalogami, kakor jih ima SNG. Biti napredno gledališče, varovati umetniško višino, pri tem pa zadovoljevati želje vsega občinstva — to je dostikrat problem, ki se zdi kar nerešljiv. Zakaj občinstvo SNG niso samo ljudje, ki prihajajo v Avditorij, ampak tudi vsi tisti, ki se zbirajo pred zavesami skromnih odrčkov po podeželju. In nič ni čudnega, če se tu in tam izbor kakega dela na repertoarju ne zdi povsem srečen. Če se pojavijo v tem pogledu negodovanja celo pri gledališčih, pri katerih problem velike raznolikosti občinstva sploh ne obstaja, je več kot razumljivo, da tudi SNG ne more vedno z vsakim delom vsem ustreči. Toda občinstvo, ki si ga je gledališče navezalo nase, zna že vse to upoštevati, ko končno le vidi, da se v SNG nikoli ne dela brez resnih stremljenj, brez zavzetosti, brez velikega čuta odgovornosti do gledališke umetnosti in do občinstva. Zato je tudi občinstvo svojemu gledališču zvesto, ga je vzljubilo, ima ga res za svojega.

Vemo, da SNG nad vse ceni to navezanost občinstva nanj in tudi nanjo računa. Kot glas iz občinstva lahko zatrdimo, da naše gledališče sme računati na našo privrženost, na našo pomoč v vseh pogledih.

Deset let SNG je kljub vsemu zelo hitro poteklo. Začelo se bo drugo desetletje življenja te naše eminentne kulturne ustanove, nadaljnjih deset let truda, naporov in žrtvovanja. Toda da bi bili ti napori in žrtve v ugodnejših razmerah lahko posvečeni zgolj reševanju umetniških vprašanj, nadaljnjemu kvalitetnemu dvigu, še večji popularizaciji gledališke umetnosti med našim ljudstvom ter tako vedno krepkejšemu, vedno večjemu SNG — to želimo vsi za desetletnico NAŠEMU GLEDALIŠČU.

SEGNI BO DANES DOKONČNO POROČAL GRONCHIJU

ČE SE NE ODSTRANIJO NASPROTJA S PLI je verjetna možnost tristranske vlade

To možnost je javno nakazal poslanec Pastore, tajnik CISL, po razgovoru s Segnijem - V tem primeru bi morala biti nova vlada usmerjena na levo, t. j. podpirala bi jo direktno PSI in morda tudi KPI v smislu zadnjih Nennijevih in Togliattijevih izjav - Spor s PLI je v vprašanju agrarnih pogodb

(Od našega dopisnika)

RIM, 1. — Danes bo Antonio Segni drugič obiskal Gronchija, da mu poroča o izidu svojih razgovorov o možnosti sestave nove vlade. Verjetno je, da ne bo vnovič zahteval podaljšanja svojega «predmandata» in da bo mogel podati nekaj pozitivnih postavk o možnosti sestave bodisi štiristranske, bodisi — kot se je danes popoldne govorilo — tristranske vlade. Danes se namreč ne govori več o zastoju, katerega večni vzrok so koncentracionisti. Namesto tega se poudarja, da gre za premostitev nasprotij med pogoji, ki jih postavlja ne toliko predstavniki PSDI kolikor Segni sam, in sicer glede izvedbe svoje agrarne zakonodaje.

Svoje današnje razgovore je nadaljeval Segni prav z liberalnimi prvaki De Carom, Malagodijem, Bozzijem in Collittom, ki so se nato sestali z demokristjani Fanfanijem, Ceschijem, Morom, Rumorjem in Colombom. Popoldne pa je v svojem stanovanju sprejel socialdemokratska prvaka Matteottija in Rossija, demokristjana Piccionija in tajnika PRI Realea ter Vanonija nato pa voditelja CISL poslanca Pastorea. Uradno ni znana vsebina omenjenih razgovorov; samo Pastore je dal nad vse važno izjavo, ki se glasi:

«Obrazložil sem Segniju 12 programskih točk, ki jih je CISL svoj čas predložila Scelbi. Za dosego štiristranske vlade je potrebno izvršiti sleherni napor. Toda če bi to pomenilo odstopanje od socialnih postavk programa — pri čemer je Pastore omenil reformo IRI, juridično priznanje delovnih pogodb, agrarno reformo in napore za zboljšanje kompromisa glede agrarnih pogodb — bi bilo bolje sestaviti tristransko vlado kot pa štiristransko, ki ne bi vseh stvari upoštevala».

Brez dvoma je gornja izjava ena najvažnejših, ki so bile med najnovejšimi Segnijevimi sondiranji podane. Kot rečeno, bo obnova štiristranske koalicijske vlade mogoča, le če bodo liberalci pristali zares na minimum glede izvedbe Segnijeve zakonodaje o agrarnih pogodbah. Pri tem moramo poudariti, da Segni ne postavlja liberalcem kot pogoj pristanek na stoodstotno izvedbo njegovega zadevnega zakona; predlaga nekakšen kompromis, ki zadeva trajanje spolovinarskih pogodb (od 9 do 15 let) in najemniških pogodb (od 12 do 17 let), ter odškodnino za odpoved pogodb, ki naj bi se povečala od 50 odst. v enem primeru, v drugem pa za 100 odst. To je predlagal Segni Malagodiju in Bozziju sinoči. Malagodi je nato danes zjutraj Segnijeve zahteve obrazložil svojemu vodstvu in liberalnim parlamentarcem, ki so nato dolgo razpravljali, vendar pa niso prišli do nobenih sklepov ter so sestanek preložili na popoldne ob 13. uri; toda okrog 20. ure je prišlo sporočilo, da je sestanek ponovno preložen na jutri zjutraj ob 8.30, češ da je potrebno čakati na izid razgovorov med Segnijem in demokristjanskimi prvaki. Zelo je verjetno, da liberalci na Segnijev predlog nočejo pristati, zaradi česar je posegel vmes Pastore s svojim predlogom o tristranski vladi brez liberalcev. Kot je znano ne bi takšna vlada imela vnaprej zajamčene večine in bi se morala nujno nasloniti na glasove levice. Ta levica pa je Nennijeva PSI, saj je Nenni ponovno izjavil, da bo tudi v primeru demokristjanskega sabotiranja izvajanja Segnijevih zakonov z glasovi svojih parlamentarcev vlado podrpl. Logično je torej, da je Pastore — čeprav ni tega izjavil — mislil na podporo Nennija, t. j. na tristransko vlado z usmeritvijo na levo.

Na dejstvo, da bo Segni težko sestavil štiristransko vlado, kaže tudi pomanjkanje vsake volje za uresničenje znamenitega že tolikokrat napovedanega sestanka predstavnikov štirih bivših koalicijskih strank, čeprav vodstvo krščanske demokracije odločno poudarja nujnost obnovitve stare koalicije, pa tudi koncentracionisti se zdi, da so se odrekli zahtevi po enobarvni vladi in bi bili pripravljeni sodelovati s Segnijem. Po drugi strani pa so se socialdemokrati odrekli vztrajanju na zahtevi, da koncentracionisti ne bi smeli biti zastopani v vladi, katerim je Segni ponudil tri ministrstva, ki naj bi bili Andreotti, Malvestiti in Scoca. Možnost tristranske vlade predvideva tudi navadno dobro obveščeni komentator turinske «La Stampa», ki pravi: «Ali bo Malagodi pristal na skupne napore ostalih treh, ali pa bo prišlo do tristranske koalicije, «kateri vsekakor parlamentarna večina ne bi manjkala, ker je doslej le skrajna desnica izjavila, da bo ostala v opoziciji proti vsaki koalicijski vladi, medtem ko so levičarji povedali, da ne bi nasprotovali nobeni formuli». V tem primeru bi liberalca Villabruna in Martino sodelovala v vladi kot neodvisna.

Nennijevo in Togliattijevo izjavo o možnosti posrednega ali neposrednega podpiranja takšne tristranske vlade, ali pa kakršne koli vlade ne glede na formulo, le da bi imela bistveno socialni program (pa čeprav omejen) objavlja z velikim poudarkom današnji tisk KPI in PSI. S tem v zvezi piše današnja «l'Unità» da gre za «krizo v krizi», t.j. poleg vladne krize za krizo, ki se je rodila v strankah, ki so se toliko let vezale v dosedanji koaliciji. Pri tem komentator spodbuja leva krila vseh štirih strank, ki vedno bolj občutijo potrebo, da se diferencirajo od desničarjev v njih. List poudarja zlasti stališče Villabrune in La Malfe, ki je celo zagrozil, da bo presekal «monotono padajočo krivuljo laične fronte». «Edina pot — zaključuje komentator — je, da se ne sme ozirati nazaj, da je potrebno za vedno opustiti pot, ki je posejana z neuspehi in z «uspehi», ki so prava sramota».

Vendar pa ostane aktualno še vedno tisto staro vprašanje: ali bodo v Krščanski demokraciji premagali strah pred podporo socialistov? In: ali bo Nenni storil vse, kar je potrebno, da bi jim pri tem pomagal?

A. P.

SANTIAGO, 1. — Čilska vlada je zaradi stavk, ki so bile proglašene v državi, uvedla stanje pripravljenosti v pokrajinah Antofogasta, Atacama, Santiago, Chiggins, Concepcion ter v departmajih Valparaiso in Quillota.

Odpor konservativnih poslancev proti napovedani konferenci o Cipru

Nadškof Makarios izjavlja, da je treba vprašanje rešiti po načelu samoodločbe - Na konferenco bi morali biti povabljeni tudi predstavniki ciprskega prebivalstva - Turško stališče

NIKOZIJA, 1. — Nadškof Makarios, poglavar pravoslavne cerkve na Cipru in glavni predstavnik gibanja za združitev otoka z Grčijo je danes novinarjem izjavil, da si ni mogoče zamisliti nobenih razgovorov o ciprskem vprašanju, če so odsotni predstavniki ciprskega ljudstva. Škof je pri tem mislil na angleške predloge za sklicanje konference med Veliko Britanijo, Grčijo in Turčijo, na katerih naj bi razpravljali o vprašanjih vzhodnega Sredozemlja. Dejal je dalje: «Čeprav predstavlja ta angleška pobuda napredek v primeri s prejšnjim stališčem londonske vlade, ne bi smeli mi ostati žrtev neupravičenega optimizma v smislu, da bi upali na jasno in pozitivno rešitev. Naše vprašanje lahko najde odgovor samo v načelu samoodločbe. Postavljati ciprsko vprašanje v splošni okvir in vključiti v ta okvir turško vlado, ni dobro znamenje za rešitev krize».

V zvezi z britanskim sklepom, da skliče konferenco treh, je član ciprske etnarhije Zenon Rosidis izjavil na tiskovni konferenci v Atenah: «Glavni argument konference, katere dnevni red ni bil določen, je brez dvoma ciprsko vprašanje. Zato ne razumem, čemu naj se konference ne bi udeležila ciprska delegacija, v kateri bi moral grški element, ki predstavlja 80 odst. otoškega prebivalstva, biti v večini. Turški element, ki je v manjšini, pa ima tudi pravico, zahtevati jamstva, ki smo jih mi pripravljeni v veliki meri dati, upoštevajoč prijateljske vezi, ki vežejo Grke in Turke. Pod grško upravo bodo ciprski Turki uživali iste privilegije, kakršne imajo Turki v Zahodni Trakiji». Rosidis je nato izjavil, da bi morala Grčija vložiti nov protest v OZN pred 20. julijem, ker tedaj poteče rok za vpis važnejših vprašanj. «Ni važno, je dejal, če se konferenca sestane konec julija. Če bo ciprsko vprašanje zadovoljivo rešeno, bo Grčija lahko vedno umaknila svojo pritožbo z glavne skupščine OZN».

Na koncu je Rosidis izrekel upanje, da bo nadškof Makarios povabljen na napovedano konferenco.

V londonskih političnih krogih so mnenja, da povezava ciprskega vprašanja z obrambo Srednjega vzhoda izključuje umik angleških čet s Cipra, kakor se je to zgodilo glede Sueškega prekopa. Nakazuje pa se možnost, da bi britanska vlada pristala na angleško - grško - turški kondominij na otoku.

Kakor izjavljajo nocoj v Londonu v nekaterih političnih krogih, bo Edenova vlada verjetno naletela na velik odpor konservativnih poslancev, če bo pripravljena na kakršne koli koncesije glede Cipra. Nekateri konservativni poslanci so že kritizirali sklep, ki ga je Eden včeraj sporočil, da bo povabil Grčijo in Turčijo na konferenco, na kateri bo glavni argument Ciper. Eden je tudi včeraj izjavil, da bo vsak od udeležencev na konferenci lahko načel vsa vprašanja, ki se mu bodo zdela umestna, in konservativna desnica je te izjave kritizirala, češ da ne bi smele biti prepuščene druge države razgovorom, ki se po njihovih trditvah tičejo samo britanskih notranjih zadev. Za sredo je zunanjepolitični odbor konservativne stranke sklical tajno sejo, na kateri bodo govorili o položaju na Cipru.

V krogih blizu turškega zunanjega ministrstva izjavljajo danes, da bo Turčija, v primeru da pristane na udeležbo na predlagani konferenci, zavzela stališče, naj se uvede položaj enakopravnosti za turško manjšino na Cipru. V istih krogih dodajajo, da ima otok Ciper «važno vlogo za stabilnost na Srednjem vzhodu zaradi svoje strateške važnosti» in da ne bo Turčija «nikoli pristala na tako ureditev, ki bi spremenila to stabilnost».

Trgovinski sporazum med Argentino in Kitajsko

BUENOS AIRES, 1. — Voditelj kitajskega trgovinskega odposlanstva v Buenos Airesu Li Cjang Ci je včeraj izjavil, da so sedaj dane možnosti za ugodno trgovinsko izmenjavo med Kitajsko in Argentino. Dodal je, da bo Kitajska na podlagi razgovorov, ki jih je on imel z glavnimi predstavniki argentinske trgovine in finance, lahko izvažala v Argentino svilo, juto, časopisni papir, stroje za rudniško industrijo in izdelke iz lahkih kovin. V zameno bo Argentina prodajala Kitajski volno, kože in kmetijske pridelke. Kitajsko odposlanstvo je danes odpotovalo v domovino. V Argentini je bilo nekaj tednov.

Iz Rosaria javljajo, da je bil tam aretiran predsednik nacionalnega odbora radikalne stranke Gomez, ki ga obtožujejo, da je pripravil manifest, ki žali sodno upravo. Aretiran je bil tudi tajnik odbora skupno z drugima dvema osebama, ki sta bili v prostorih organizije, ko je tja prišla policija.

Včeraj pa je general Peron sprejel delegacijo študentov, kateri je sporočil, da pripravljajo načrt za ustanovitev «socialne organizacije za študente». Novi organizem se bo bavil z vsemi vprašanji, ki se tičejo mladine, in bo skrbel za izmenjavo študentovskih delegacij z drugimi državami. Verjetno bo ustanovo vodil dosedanji prosvetni minister Mendes San Martin.

Osem portugalskih letal se razbilo ob pobočju gorovja

Zaradi megle niso piloti opazili ovire in vsa formcija osmih reaktivnih letal je treščila ob skalovje - Vsi piloti so zgubili življenje

LIZBONA, 1. — Blizu mesta Coimbra se je danes zjutraj dogodila letalska nesreča, kakršna se do sedaj še ni zgodila. Ob priliki dneva portugalskih letalskih sil so organizirali razne manifestacije, katerih bi se morale udeležiti tudi skupine letal iz raznih letalskih oporišč v državi.

Zgodaj zjutraj je skupina 12 reaktivnih letal, ki ji je poveljeval kapetan Rangel De Lima, odletela z vojaškega oporišča Ota, 50 km severno od Lizbone in je imela nalogo leteti nad mestom Coimbra in bližnjim področjem. Medtem ko so se prva štiri letala pozneje redno vrnila v svoje oporišče, se ostalih osem ni vrnilo.

Takoj so organizirali reševalne skupine in kmalu zatem so našli razbitine osmih letal v bližini Vila Nova de Poiares blizu mesta Coimbra. Reševalne skupine so našle razbitine posejane vse naokrog, bližnji gozdič in koruzna polja pa je zajel požar. Iz razbitin so potegnili ožgana trupla osmih pilotov.

Ministrski predsednik Salazar je odredil takojšnjo preiskavo. Kapetan Rangel de Lima je preiskovalni komisiji izjavil, da je med poletom 12 letal v smeri tamkajšnjega gorovja, ki je bilo pokrito z meglo, dal po radiu ostalim pilotom ukaz, naj se nekoliko dvignejo, da preletijo nevidne vrhove. Prva formacija se je verjetno dvignila, kolikor je bilo potrebno, da je preletela oviro pokrito z oblaki, ko pa je Lima skušal ponovno dobiti stik z ostalimi osmimi letali, ni dobil odgovora. Tedaj je dal ukaz za povratek in je letel nad pogorjem, kjer so piloti ob pobočju pogorja opazili kolone dima, ki se je mešal z meglo. Kakor rečeno, so reševalne skupine pozneje našle razbitine vseh osmih letal posejane na površini približno enega kvadratnega kilometra.

Proti kršitvam sporazuma Gruber-De Gasperi

DUNAJ, 1. — Avstrijski kancler Raab je danes sprejel člane godbe in plesne skupine iz okolice Innsbrucka, ki so pred tem nastopili na Dunaju v okviru manifestacije «pravica za Južni Tirol». Raab je pred omenjenimi Tirolci med drugim poudaril, da so pripadniki južnotirolske manjšine v Italiji lahko gotovi, da bo Dunaj vedno podpiral njihove pravične zahteve.

Na omenjeni manifestaciji so bili navzoči poslanci skoro vseh avstrijskih strank, in sicer demokratske stranke, Neodvisne stranke in ljudske stranke ter en poslanec izven strank. Vsi razen enega so Tirolci in so v svojih govorih poudarili, da Italija ne spoštuje pariškega sporazuma iz leta 1945 in da je zaradi tega potrebno napraviti končno odločne korake, da bi Italijo prisilili, da sporazum izvaja. Ob zaključku zborovanja, ki ga je organiziralo društvo «Wiener Tirolerbund» skupaj s «Verband der Suedtiroler» in «Oesterreichischer Kameradschaftsbund», je predsednik «Landsmannschaften» predložil resolucijo «akcijskega odbora velike manifestacije od 1. julija 1955 za Južno Tirolsko». V resoluciji je rečeno med drugim, da Italija krši pariški sporazum, in da bo Avstrija z vsemi silami branila pravice Južne Tirolske. Resolucija se zaključuje takole: «Z zadovoljstvom in s hvaležnostjo sprejemamo na znanje zadnje izjave kanclerja Raaba in drugih članov vlade. Predvsem pozivamo vlado, naj brez odlaganja zahteva od Rima izvajanje pariškega sporazuma. Toda če bo potrebno, naj pozove podpisnice mirovne pogodbe z Italijo, ki so izvajanje pariškega sporazuma zajamčile, pa tudi druge mednarodne forume.» Resolucija je bila soglasno sprejeta in jo bodo poslali tudi vladam velikih sil ter OZN.

Faure se posvetuje o položaju v Afriki

PARIZ, 1. — Splošna zveza dela in zveza krščanskih delavcev za poštne uslužbence sta objavili skupno poročilo, v katerem «jemljeta na znanje koncesije vlade pod pritiskom akcije sindikalnih organizacij funkcionarjev». Obe sindikalni zvezi pa «ugotavljata, da je «Force Ouvrière» kljub prevzetim obveznostim zapustila borbo, ne da bi se prej posvetovala z ostalimi organizacijami, ter poudarjata svojo voljo boriti se za večje poviške na bazi ter pozivata vse poštne in telegrafske uslužbence, naj se pripravijo na novo borbo, ki bo potrebna za novo zmago, ter naj takoj pokažejo svoje nezadovoljstvo s posredovanji pri javnih oblasteh in parlamentarcih».

Sedaj, ko je Faure uspel vsaj začasno preprečiti stavko državnih uslužbencev, ga čakajo druge težke naloge v zvezi s položajem v Afriki. Danes zjutraj se je Faure razgovarjal z najvišjimi predstavniki, ki so neposredno povezani s položajem v Severni Afriki. V torek se bo namreč v narodni skupščini začela razprava o Tuniziji, Alžiru in Maroku.

Medtem pa poročajo o novih umorih in atentatih ter sabotažah iz Alžira in tudi iz Maroka.

Uspešna kratka stavka ameriških jeklarskih delavcev

Po dolgih pogajanjih in kratki stavki je bil dosežen sporazum o izboljšanju mezd - Stavke v prevozništvu v raznih mestih

PITTSBURG, 1. — Opolnoči po krajevnem času, t. j. okoli 5. ure zjutraj po srednjeevropskem času, se je začela velika stavka v ameriških jeklarnah, v katerih je skupno zaposlenih 600.000 delavcev. Medtem pa so pogajanja med predstavniki sindikatov in jeklarn trajala vso noč in po šesturni prekinitvi so se danes zopet nadaljevala. Opolnoči po krajevnem času je zapustilo delo tudi na tisoče delavcev v rudnikih železa. Jeklarne, v katerih je zaposlenih 600.000 delavcev, pridelujejo okoli 90 odstotkov ameriškega jekla.

Ko se je zdelo, da sploh ne bo mogoče doseči sporazuma, ker so predstavniki jeklarn odklanjali zahteve sindikatov, in ko so se sindikati pripravljali na dolgo stavko, je prišla vest, da je bil spor poravnan. Delovna pogodba je potekla opolnoči in pri pogajanjih za novo pogodbo so sindikati zahtevali zvišanje mezd za 20 cent na uro, medtem ko so delodajalci ponujali 10 cent. Z družbo «U. S. Steel Corp.» je bil dosežen sporazum za 15 cent poviška na uro. Sporazum stopi takoj v veljavo in v industrijskih krogih izjavljajo, da se bo proizvodnja zopet začela v najkrajšem času, morda že nocoj.

Točno določa sporazum pravzaprav povišanje osnovne mezde za 11,5 cent na uro in premijo 3,5 cent na uro, ki se lahko dvigne na 27 cent za razne kategorije. Nižje kategorije bodo od danes naprej dobivale en dolar in 68,5 cent na uro (nekaj nad 1000 lir), višje kategorije pa tri dolarje in 54,5 cent na uro (okoli 2.200 lir).

Domnevajo, da bodo sporazum sprejele tudi druge jeklarne in družbe rudnikov železa.

V Washingtonu pa se je danes začela stavka 2.400 vozačev avtobusov in tramvajev, ker je bila odklonjena njihova zahteva za zvišanje mezd za 25 cent na uro. Tudi v Buffalu so nameščenci pri mestni avtobusni družbi začeli danes zjutraj stavko, ker niso bile sprejete njihove zahteve za povišanje mezd ob pogajanjih za obnovitev kolektivne pogodbe. Zaradi stavke je prizadeto področje, kjer prebiva približno milijon ljudi.

V Connecticutu stavka že 18 dni 18 tisoč vozačev tovornih avtomobilov. V Los Angelesu in Little Rock (Arkansas) stavkajo nameščenci prevoznih družb že tri mesece.

Vse stavke so v zvezi z zahtevami za izboljšanje mezd ob pogajanjih za obnovitev pogodb.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1944 izvršil Vzhodnokoroški odred napad na Mežico.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SOBOTA 2. julija
Obisk M. dev., Dragomana
Sonce vzide ob 4.19 in zatone ob 19.46. Dolžina dneva 15.39. Luna vzide ob 17.55 in zatone ob 1.52.
Jutri, NEDELJA 3. julija
Heliodor, Nada

ŠE ENKRAT ŽALOSTEN PRIZOR V TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

Ladja „Fairsea" snoči odplula s 1404 emigranti za Avstralijo

Odhajajoče, med katerimi je bilo okrog 700 Tržačanov, je pozdravila več tisočglava množica Grenki komentarji na račun kritičnega gospodarskega položaja in neizpolnjenih obljub

Snoči ob 21.20 je odplula iz našega pristanišča panamska motorna potniška ladja «Fairsea» s 1404 emigranti za Avstralijo. Po prvotnem programu bi morala ta ladja odpluti že 23. junija, pa se je odhod zakasnil zaradi preurejevalnih del, ki so bila izvršena v Trstu in dokončana v Benetkah ter nazadnje še v Trstu. Odhod je bil nato napovedan za 30. junija, pa se je zakasnil še za en dan prav zaradi nekaterih nedovršenih del pri notranji opremi ladje. Zadnji dan je delalo na ladji nepretrgoma in s pospešenim tempom več sto delavcev CRDA, tako da je včeraj ob odhodu zlasti na sončni strani še močno udarjal vonj po novi barvi, kar ne bo prav prijetno potnikom vsaj prve dni vožnje. Med emigranti je 690 Tržačanov, 600 Avstrijcev, 29 tujcev raznih narodnosti in 65 emigrantov iz drugih italijanskih pokrajin. V četrtek so vkrcali na ladjo avstrijske izseljence in izseljence iz italijanskih pokrajin. Tržačani pa so prihajali včeraj v popoldanskih urah do 19., ko se je vkrcala zadnja tržaška družina. Zadnje ure so hiteli z natovarjanjem prtljage, hrane in pijače. Za hitrejše poslovanje pri vkrcanju je bilo zaposlenih več uslužbencev carine in policije, tako da ni bilo prave gneče pri pregledovanju in vpisovanju listin. Pred pomorsko postajo in ob obali se je že v popoldanskih urah začelo nabirati vedno več ljudi, večinoma svojcev izseljencev, ki so jih spremljali do postaje in čakali na odhod ladje. Proti večeru, ko ni žgalo več sonce in po končanem delu pa je bila tam že več tisočglava množica Tržačanov, ki so se prišli poslovit od svojih znanih in neznanih someščanov, ki so si izbrali pot v daljno tujino, da bi si tam preskrbel lapšo bodočnost.

Med vkrcanjem je bilo slišati iz ladje vesele zvoke gramofonskih plošč. Igrali so skoraj same valčke. Malo pred odhodom pa so zamenjali plošče in so prišle na vrsto patriotične pesmi. Tedaj se je z ladje in obale dvignil močan žvižg, da so nekateri financarji in karabinjeri kar obstali. Kdor je zamenjal plošče verjetno ni razumel razpoloženja tržaških izseljencev. Mahanja z robci, pozdravljanja in odzdravljanja kot vsakikrat ob takih slovesih, ni bilo ne konca ne kraja. Vmes je bilo tu pa tam slišati tržaški napev, pikre, opazke. Po dolgem čakanju se je približala ura odhoda; zadnji pozdrav, tuljenje siren in ladja se počasi odmika in z njo zapuščajo rodno mesto mlade, sposobne sile, ki bi lahko koristile sebi in skupnosti doma, če jih ne bi silile v emigracijo negotovost, skrb za prihodnjost in slabe razmere, katerim oblasti in odgovorni činitelji ne znajo, ali nočejo najti rešitve. Lepo in prijetno je prisostvovati odhodu in prihodu ladij v pristanišča. Tržačani bi radi videli vsak dan, kako prihajajo in odhajajo ladje iz tržaškega pristanišča; a vsakemu je hudo pri srcu, ko vidi, da odvažajo ladje tak tovor — njegovo kri in upanje.

Pozno zvečer so se razširile govorice, da se je ladja «Fairsea» morala vrniti v pristanišče. Na vprašanje če govorica odgovarja resnici so na luškem poveljstvu odgovorili, da je ladja sicer izvedla, potem ko se je odmaknila od Pomorske postaje, preizkuse kompasa, da pa se je ob 23.30 končno usmerila proti Melbournu. Zaradi pozne ure nismo mogli dobiti drugih informacij.

Zadnji pozdrav pred odhodom v tujino

VČERAJ V DVORANI TRŽAŠKE UNIVERZE

Prvo nacionalno zasedanje za proučevanje tržišča

Važnost raziskovanja in proučevanja tržišč za čim boljše razpečavanje potrošnih predmetov

Včeraj popoldne je bilo v veliki dvorani tržaške univerze otvoritveno zasedanje «Prvega nacionalnega zasedanja o proučevanju tržišča», pri katerem sodeluje tudi tržaški velesejem. Pri otvoritveni svečanosti, kjer so bili predstavniki oblasti, je pod predsedstvom dekana ekonomske fakultete tržaške univerze prof. Luzzatta Fegitza pozdravil zasedanje rektor Ambrosini, medtem ko je imel krajši referat prof. Manlio Resta, ki je obrazložil osnovna načela raziskav tržišča.

Zlasti so bile zanimive besede cav. M. Negrija, predsednika družbe «Calderoni» iz Milana in dr. Dragana, svetnika družbe «Butangas». Oba govornika sta opisala razne praktične primere raziskovanja trga, h kateremu so bila razna podjetja prisiljena zaradi praktičnih potreb. Cav. Negri je dejal, da ima njegova družba, ki prodaja predvsem zaročne prstane že od 1920. leta, obširen spisek vseh možnih klientov tako, da pridejo prodajalci do morebitnega bodočega mladega soproga ob pravem času in z najugodnejšimi ponudbami.

Na zasedanju, ki bo trajalo do nedelje, bo sledečih šest referatov: prof. Giovanni Demaria: «Marketing (proučevanje trga) in nacionalno gospodarstvo», prof. Manlio Resta: «Ali lahko proučevanje trga pripomore k okrepitvi notranje sposobnosti podjetja», prof. Roberto Fazzi: «Ali lahko proučevanje trga zniža stroške distribucije», prof. Guglielmo Tagliacarne: «O možnostih postavitve indeksa prodaj v Italiji», prof. Luzzatto Fegitz: «Obnašanje potrošnika in stroški distribucije v Italiji» in prof. Carlo Fabrizzi: «Analiza uprave in trg».

Po zaključnih besedah predsednika zasedanja prof. Fegitza so si navzoči gostje ogledali manjšo, a zelo zanimivo razstavo načinov proučevanja trga. Zanimiv stenski pano na tej razstavi prikazuje praktičen primer hipotetične družbe, ki se je odločila izvesti preiskavo in je vse potrebno delo predala specializirani ustanovi (v Italiji institut DOXA v Milanu). Take ustanove običajno izvrše vzorčni popis in porabijo za proučitev prodaje določenega artikla v vsej Italiji od 2 do 3 mesece, kar stane od 1 do 3 milijonov lir. Pri proučitvi sodeluje do 350 popisovalcev, ki sprašujejo potrošnike za njih mnenje po natančno predpisani shemi. Rezultat teh vprašanj je izražen v dokončnem odgovoru, ki omogoči pravilnejšo usmeritev projzvodnje, po željah in finančnih zmožnostih potrošnikov.

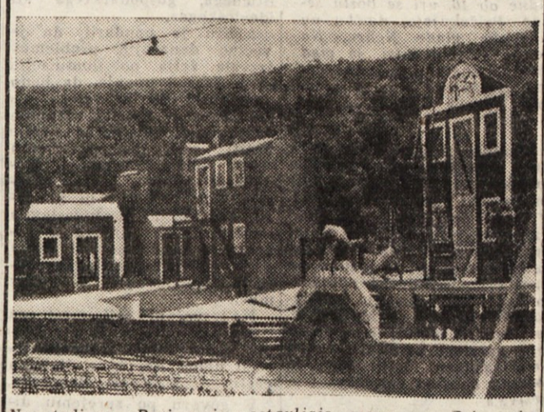
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje

Velika uprizoritev na prostem
na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7

CARLO GOLDONI

„PRIMORSKE ZDRAHE"
(«LE BARUFFE CHIOZZOTTE»)

Ponašil dr. MIRKO RUPEL
Režija: JOŽE BABIČ in MODEST SANCIN
Glasbena priredba: O. KJUDER. Ples: O. GORJUP.
Scena: JOŽE CESAR in inž. arh. VIKTOR MOLKA

Na stadionu «Prvi maj» postavljajo sceno za «Primorske zdrahe»

Godi se v primorski vasi v starih časih.

PREMIERA DANES 2. julija, nato JUTRI 3. julija, v torek 5. julija in v sredo 6. julija.

Naslednje predstave bodo najavljene po dnevnem časopisju in radiu.

Pričetek ob 21. uri — konec do 23.30 ure.

Pri veliki uprizoritvi na prostem sodelujeta folklorna skupina iz Brega in tamburaški zbor iz Rocola

Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 13. in od 17. do 19. ure v Ul. Roma 15 II. ter eno uro pred pričetkom vsake predstave pri blagajni na stadionu.

S TISKOVNE KONFERENCE POSLANCA PSI G. TOLLOYA

Predlog za ustanovitev skupine poslancev ki bi branili gospodarske interese Trsta

Po predlogu G. Tolloya naj bi ta skupina delovala samostojno in ne bi smela biti vezana na nobeno strankarsko disciplino - Kritika Scelbove vlade

Član vodstva Italijanske socialistične stranke (PSI) poslanec Giusto Tolloy je imel včeraj zvečer na sedežu tržaške federacije PSI tiskovno konferenco o vprašanjih tržaškega gospodarstva. Poslanca Tolloya je predstavil novinarjem dr. Teiner, ki je v kratkem nagovoru prikazal sedanjo gospodarsko krizo in pomanjkanje izvedbe ukrepov, ki jih je rimska vlada obljubila tržaškemu gospodarstvu. Posebno je poudaril vprašanje pomorstva in dejal, da ni dovolj, da se Trstu vrneta «Saturnia» in «Vulcania», ampak da mora rimska vlada rešiti vprašanje tranzitne trgovine z zaledninmi državami in še posebno s Češkoslovaško. Madžarsko in drugimi, za katere še vedno velja prepoved uvoza in izvoza skozi Trst za okrog 80 vrst blaga. To jim je potrdil tudi generalni komisar Palamara, ko so ga te dni obiskali in se z njim razgovarjali. Izrazil je veliko zaskrbljenost za vprašanje podržavljenih pomorskih družb, ki so pred vojno imele okrog 1,4 milijona ton ladij, danes pa imajo samo še 700.000 ton. Toda to kar jim sedaj manjka je tisto, kar je bilo uničeno ali odvzeto Trstu, ki si v povojnih letih v tem pogledu ni nič opomogel. Letos pa zapade konvencija o vzdrževanju pomorskih prog teh družb. Zato je pričakovati, da bodo črtali iz seznama teh družb proge, ki so jih družbe imele v predvojnih letih in ki jih do sedaj niso še obnovili. Tudi pri tem bo predvsem oškodovan Trst, ki je edini, ki nima še obnovljenih večine svojih pomorskih prog.

Nato je prevzel besedo poslanec Giusto Tolloy, ki je takoj poudaril, da splošno vzdušje popuščanja napetosti, ki se pojavlja v svetu, daje možnost, da se tudi v Trstu najdejo stične točke različnih političnih in gospodarskih skupin za skupno akcijo o obrambi tržaškega gospodarstva. Namen njegove tiskovne konference oziroma razgovora s tržaškimi časnikarji je bil predvsem ta, kot je sam izjavil, da se prikaže javnemu mnenju, političnim strankam, gospodarskim in sindikalnim organizacijam in ustanovam nujnost tesnejše demokratične povezave Trsta z Italijo. To nujnost je podanec Tolloy utemeljil s tem, da Trst nima svojih poslancev v italijanskem parlamentu. Ikrati pa je dejal, da je to potrebno, ker dosedanja Scelbova vlada ni spoštovala prevzete obveznosti do Trsta in je s tem ustvarila nevaren položaj za tržaško gospodarstvo. Trst ima ves interes da se o njegovih vprašanjih razpravlja v italijanskem parlamentu in ne v pisarnah raznih ministrstev brez direktnega nadzorstva tržaškega in italijanskega javnega mnenja.

Zato je g. Tolloy predlagal ustanovitev skupine poslancev, ki imajo dejanske stike in vezi s Tržačani, z njihovimi političnimi, sindikalnimi in drugimi organizacijami, da se odpravijo omenjene pomanjkljivosti. Prva naloga teh poslancev, je dejal g. Tolloy, bo, da se obveznosti Scelbove vlade vključijo v program nove vlade, ki jo sedaj sestavljajo. Ta skupina poslancev ne bo smela biti disciplinsko vezana na posamezne stranke ampak bo morala delovati samostojno in v izključno korist tržaškega gospodarstva. Ti poslanci naj bi se posvetovali s Tržačani in od njih črpali nasvete in gradivo za delovanje v okviru rimskega parlamenta. Tolloy je tudi kritiziral sedanje ravnanje vladnih organov v Trstu in izrazil mnenje, da bi morala biti naloga teh organov pomagati pri razvoju demokracije in da ne ovirajo tega razvoja, kot se to sedaj dogaja. Italija mora uveljaviti v Trstu republikansko ustavo.

Če smo pravilno razumeli njegove besede, je njegov namen začeti akcijo, ki bi bila izven strankarskih vplivov, akcija, ki naj bi zajela ljudi najrazličnejših političnih prepričanj in ki imajo za cilj rešitev sedanje tržaške gospodarske krize. Zato je g. Tolloy tudi poudaril, da se je obrnil v prvi vrsti na tisk in ne na posamezne predstavnike političnih strank, da bo o tem obveščeno vse javno mnenje. Zato je tudi dejal, da morajo biti glavne sile te akcije prav Tržačani, ki bodo po omenjeni skupini poslancev postavljali svoje zahteve in zahtevali spoštovanje vladnih obveznosti v najvišjem državnem predstavništvu.

O nalezljivi otroški bolezni

Koristni predpisi za preprečevanje bolezni

Županstvo sporoča, da se je na oddelku za higieno in zdravstvo tržaške občine zglasilo nekaj mater, ki so prosile za pojasnila v zvezi z znano otroško nalezljivo boleznijo, ki že nekaj tednov priteguje zanimanje vseh meščanov, zlasti pa oblasti in staršev. Načelnik oddelka je materam dejal, da pretirana zaskrbljenost ni upravičena. Odbornik za higieno prof. Zacchi je že poudaril, da število letošnjih obolenj ne presega lanskega.

Profilaktični ukrepi za preprečenje bolezni so splošnega značaja in se lahko povzamejo takole:

1. Strogo spoštovanje higienskih predpisov: skrbeti je treba za telesno snago; umivati si je treba pogostoma roke, zlasti pred obedi. Otroci naj ne nosijo rok v usta. Temeljito je treba čistiti stanovanje in posebno kuhinjo. Muhe so vedno nevarne zdravju in zato je v vseh primerih prav, da se izločijo iz stanovanj.

2. Otroci ne smejo nositi v usta ali jesti razne predmete ali jestvine, ki so padle na tla ali ki so kakor koli umazane.

3. Sadje in zelenjava naj se temeljito opereta.

4. Nepasterizirano mleko se mora prevreti. Mleko naj vre 10 minut in naj se zaradi tega meša, da ne prekipi.

5. Starši naj ne pretiravajo pri sončenju otrok ter naj jih ne izpostavljajo predolgo sončnim žarkom. To pa ne pomeni, da je treba otrokom preprečiti kopanje v morju ali pa jim onemogočiti zdrave sprehode.

6. Otroci ne smejo delati naporov.

Izvajanje teh osnovnih predpisov lahko le koristi v vsakem trenutku.

Zadnje priprave za uprizoritev Primorskih zdrah"

"Sinoči je bilo na stadionu «Prvi maj» zelo živahno še pozno v noč. Medtem ko so številni delavci še urejevali sceno za predstave «Primorskih zdrah», ki se bodo začele nocoj, je imel ansambel SNG s statisti vred zadnjo preizkušnjo ali generalko, ne toliko zaradi vigranja kot predvsem zaradi scene. Na prisotne so tako scena kot posamezni prizori napravili mogočen vtis, ki bo še toliko večji nocoj.

Vsem obiskovalcem predstav pa svetujemo naj se toplo oblečejo, da jih ne bo zeblo, ker se večeri še vedno niso povsem ugreli.

Protest delavcev Tovarne strojev

Včeraj dopoldne so delavci Tovarne strojev protestirali proti zadnjim krivičnim ukrepom ravnateljstva CRDA. Delavci so se zbrali pred ravnateljstvom tovarne in zahtevali, naj inž. Duca sprejme njihovo delegacijo. Ta pa je to odklonil in sprejel samo člane tovarniškega odbora, ki so inženirju obrazložili položaj, ki je nastal v tovarni po izdaji določb glede skupščin v tovarni in po raznih oddelkih. Po teh določbah bi morali delavci prositi dovoljenje za vsako skupščino, sporočiti imena govornikov, argumente in povabiti dva stražnika, da napravita zapisnik o vsem, kar se govori na skupščini.

Hotel je v smrt pa se je premislil

Krik na pomoč se je nepričakovano razlegel včeraj zjutraj v Ul. Bonomea in karabinjerji, ki so pritekli na mesto, so opazili, kako je neki možakar plezal po verigi in skušal doseči rob globokega vodnjaka.

Seveda so karabinjerji poklicali rešilni avto, s katerim so moža, 32-letnega Maria Puzzerja iz Ul. Bonomea odpeljali v balnišnico, kjer so ga sprejeli na opazovalnem oddelku s prognozo okrevanja v nekaj dneh. Zdravniki so mu namreč ugotovili majhne praske in Puzzer je povedal, da se je sprl doma in hotel izvršiti samomor. V ta namen je skočil v globok vodnjak ter se pri padcu zapletel v verigo za dviganje čebra. To ga je spametovalo in misel na samomor se je rablinila in hotel se je rešiti. Z vsemi silami se je zato oprijel verige in začel plezati proti vrhu, pri čemer so mu tudi pomagali ljudje, ki jih je presunljiv krik privabil tja.

Ekspedicija jamarjev v Primorske Alpe

29. junija je odpotovala iz Trsta speleološka ekspedicija, ki jo je organizirala jamarska skupina «Karlo Debeljak» pod pokroviteljstvom športnega krožka Tržaškega arzenala. Ta ekspedicija, ki je bila lani odložena iz tehničnih razlogov, namerava preiskati in popisati glavne jame na področju med gorama Marguareis in Mongioio v Primorskih Alpah. Med udeleženci so tudi nekateri speleologi, ki so dokončali raziskovanje slavne jame Guglielmo v Lombardiji.

PROSV. DRUŠTVO «VIŠAVA» KONKOLE

priredi v nedeljo 3. julija ob 17. uri na prostem

proslavo svoje 50-letnice

Sodelujejo številni pevski zbori
Igra godba iz Barkovelj
Po končanem kulturnem sporedu bo PLES

PROSVETNO DRUSTVO «IVAN CANKAR»

priredi danes 2. t. m. ob 20.30 na terasi v Ul. Montecchi 6

družabni večer

NA SPOREDU PLES IN TELEVIZIJA

Vabljeni člani in prijatelji.

Vstop prost.

LJUDSKA KNJIZNICA v Trstu bo zaradi počitnic zaprta od 7. julija do 7. avgusta t. l.

Razna obvestila

Lukežičeva grafična mapa je na razpolago interesentom pri Slovenski prosvetni zvezi v Ul. Roma 15-II.

Prosvetno društvo v Barkovljah obvešča člane in prijatelje društva, ki so se udeležili izleta v Benetke, da so razglednice na ogled v drogeriji Scheimer pri mostovih.

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». V nedeljo 3. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II., običajni sestanek za zamenjavo znamk od 9. do 12. ure. Dopsela je revija Nova filatelija štev. 4 in članom so na razpolago naročene znamke. Na ta sestanek so vabljeni tudi slovenski filatelisti, ki se še niso udeležili klubskih sestankov.

Mali oglasi

CRNO AKTOVKO sem izgubil včeraj popoldne v Gabrovici (v smeri proti Zgoniku in Sempolaju). Najditelja prosim, da sporoči proti nagradi svoj naslov na upravo dnevnika.

Izleti

Jutri 3. julija priredi jamarski odsek SPD jamski izlet v jame nad Boljuncem in Glinščico. Zbiranje v Boljuncu pri avtobusnem postajališču ob 9.30.

V **soboto** 9. in v nedeljo 10. julija priredi **SPDT** izlet na Vis. Vpisovanje v ponedeljek, torek in sredo od 19. do 20. ure v društvenih prostorih v Ul. R. Manna 29-II.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 1. julija t. l. se je v Trstu rodilo 6 otrok (2 mrtvorojena), umrlo je 6 oseb, porok pa je bilo 5.

POROČILI SO SE: uradnik Giuseppe Grisi in uradnica Lucia Capodivento, delavec Pietro Latin in gospodinja Norma Zacchigna, ribič Ferdinando Moratto in gospodinja Elda Felluga, vojak am. vojske Wallace Norman Johnson in šivilja Ida Degrassi, parketist Luigi Stagni in gospodinja Valeria Valenti.

UMRLI SO: 74-letni Giovanni Dambrosi, 56-letni Gino Ciacotich, 77-letni Giovanni Gorenz, 67-letni Guglielmo Schivi, 75-letna Ivana Šandič vd. Filippi, 9 mesecev stara Lilijana Jelovčič.

KINO

Rossetti. Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior. 16.00: «Totò in Karlina», Totò, A. Ferrero.
Fenice. 16.00: «Nevidna patrulja», John Wayne, Anthony Quinn.
Nazionale. 16.30: «Dogodivščine Robinsona Crusoeja», Dan O' Herling.
Filodrammatico. 16.30: «Sevastopol ali smrt», Paulette Goddard, J. P. Aumont.
Supercinema. 16.30: «Kraljica Fir West», R. Reagan, G. Evans.
Arcobaleno. 16.30: «Na pol Junaka», R. Skelton, J. Hagen.
Astra Rojan. 16.00: «Troje ljubezen», J. Mason, Mladoletnim prepovedano.
Capitol. 16.30: «Babilonska kurtizana», Rhonda Fleming. Mladoletnim prepovedano.
Cristallo. 16.00: «Pustolovščine kapitana Davidsona», W. Cody, M. Lockwood.
Grattacielo. 15.30: «Kardinal Lambertini», N. Gray.
Alabarda. 15.30: «Bojim se ga», R. Basehart.
Aurora. 16.30: «Maharadžahova ljubica», K. Soderbaum.
Armonia. 16.00: «Afrika pod morjo», Sophia Loren.
Ariston. 16.00: «Zgodba Glenna Millerja», J. Stewart.
Garibaldi. 16.00: «Maščevana», M. Vitale, A. Fernese.
Ideale. 16.30: «Med dvema ljubeznima», Greer Garson.
Impero. 16.00: «Casta Diva», A. Lualdi.
Italia. 16.00: «Završena», Alberto Farnese, Helene Remy.
S. Marco. 17.00: «Fanfan La Tulipe», Gina Lollobrigida.
Kino ob morju. 16.15: «Upor na bloku 11», N. Brand, L. Gordon. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 16.00: «Narednik Sam», D. Martin.
Savona. 16.00: «Rojena za ljubezen», E. Williams.
Viale. 16.00: «Zvonilo je», J. Payne.
Vittorio Veneto. 16.00: «Sli po oblasti», W. Holden, Barbara Stanwyck.
Azzurro. 16.00: «Okrvavljeni puščica», Charlton Heston.
Belvedere. 16.00: «Neukročena meja», Cotten in S. Winters.
Marconi. 16.30: «Poljubi me, Katica», K. Grayson.
Massimo. 16.00: «Napad v džungli», R. Urquhart.
Novo cine. 16.00: «Puščava, ki živi».
Odeon. 16.00: «Napravite prostor za muškatirje», Y. Sanson.
Radio. 16.00: «Jaz sem Primula Rossa», Rascel.
Venezia. 16.00: «Robin Hood in tovariši iz grada», R. Todd.
Skedenj. 18.00: «Pustolovci iz Plymoutha», S. Tracy, G. Tierney.
Kino na Opčinah. 18.00: «Ščit Falworthovih», T. Curtis, J. Leigh.

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.30: «Yankee pašа», J. Chandler.
Ariston. 20.45: «Zgodba Glenna Millerja», J. Stewart.
Grad Sv. Justa. 21.00: «Kronajmo naše ljubezenske sanje», M. Bongiorno.
Paradiso. 20.30: «Moja ljubezen bo živela», S. Granger.
Ponziana. 20.30: «Rabelj tropov», R. Reagan.
Rojan. 20.45: «Skobci Džine», Y. De Carlo.

RADIO

SOBOTA, 2. julija 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Lahka glasba; 12.00 Sadje in zdravje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Zabavna glasba; 13.30 Operna glasba; 14.00 Fauré: Fantazija za klavir; 14.45 Ameriški ritmi; 15.15 Poje tenorist Tito Schipa; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Igra Pacchiorijev salonski orkester; 16.20 Domači odmevi; 16.45 Wagner: Preludij k operi Parsifal; 17.00 Plesna čajanka; 17.30 Rossini: Pepelka, opera v 2 dejanjih; 19.00 Walter Gieseking; 19.15 Radijska univerza; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Lepe pesmi iz operet in revij; 21.00 Rimski-Korsakov: Španski capriccio; 21.15 Slavni pevci; 21.45 Priljubljene melodije; 22.15 Grieg: Koncert za klavir v a-molu; 22.45 Večerni ples.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.20.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 «Zaljubljenci v parku» - poje Lady Patacheu; 7.30 Za naše žene; 14.40 Tržaška kronika; 14.50 Slovenske narodne 15.00 Pol ure z znamenitimi orkestri zabavne glasbe; 15.30 Tekmovanje prosvetnih društev: PD Ozeljan in PD Prestranek; 17.15 Iz opernega sveta; 19.15 Sport; 20.00 Melodije iz operet, filmov in revij; 20.40 Popularne narodne pesmi; 21.00 30 minut z znanimi pevci in orkestri; 21.30 Radijska igra; 22.30 Zavrtite se z nami.

SLOVENIJA

327,1 m, 202.1 m, 212.4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00

12.00 Sprehod po starem Dunaju (lahka in operetna glasba); 13.10 Glasbeni mozaik (pester spored operne in solistične glasbe); 14.30 Turistična oddaja; 14.40 Slovenska narodna glasba; 15.15 Želeli ste — poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature - Anton Vodnik: Svatovska pesem; 16.20 Iz oper in baletov; 18.00 Okno v svet; 18.15 Z narodno pesmijo v prijeten delopust; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 120 pisanih minut.

Oglasni oddelek
TRST
Ul. sv. Frančiška 20/III, tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

Najnovejše izdaje
slovenskih knjig si lahko ogledate pri DRŽAVNI ZALOZBI SLOVENIJE, ki razstavlja v jugoslovanskem paviljonu.

Izredna prilika!
PATENTIRANA NAPRAVA
s katero se v dveh minutah vsako navadno pero spremeni v NALIVNO PERO; približno 50.000 pripravljenih posrebrenih naprav.
S tem sistemom postane navadno pero bolj upogljivo in z njim boste napisali, ko da bi bilo zlato, vsaj TRI strani protokolnega formata, ne da bi vam bilo treba namakati peresce v črnilniku.
Pripravna za šole, družine, urade itd.
PRODA SE CELOTNA PARTIJA ZA 200.000 LIR
Informacije daje: UPRAVA LISTA Ul. S. Francesco 20

ADRIA EXPRESS
TRST - Ulica Cicerone 4 tel. 29-243
POCITNICE OB MORJU, V HRIBIH, OB JEZERIH
Predstavništvo za zdravilišča RADENSKA SLATINA in DOBRNA
Penzion 1700 lir (v ceni je vključen zdravniški pregled in kopeli)
Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za JUGOSLAVIJO
Prodaja voznih listkov za avtobuse iz TRSTA za:
LAGO DI CAVAZZO - nedeljski odhodi ob 7.30 uri
GRADO - dnevni odhodi ob 8.30 uri
MILANO - dnevni odhodi ob 21. uri
GENOVA - trikrat na teden ob 21. uri
COMO - CHIASSO štirikrat na teden, odhod ob 21. uri
UDINE - dnevni odhodi ob 6.30, 7.30, 8.30 uri
BELLUNO - dnevni odhodi ob 6.30 uri
TREVISO - dnevni odhodi ob 8.30 uri

TISKOVNA KONFERENCA DR. REIMBOLDA NA VELESEJMU

Južna Nemčija je zainteresirana na uvozu in izvozu skozi Trst

Včeraj dopoldne je bilo na velesejmu zasedanje trgovinskih zbornic Treh Benečij

Včeraj dopoldne je bila na velesejmu napovedana tiskovna konferenca dr. Reimbolda, trgovskega predstavnika Zahodne Nemčije. Dr. Reimbold je v začetku tiskovne konference prečital daljšo izjavo, v kateri je opisal pomembne trgovinske zveze med Nemčijo in Italijo in omenil obsežno pasivo italijanske trgovinske bilance, ki je narasla od 487 milijonov nemških mark v l. 1953 na 493 milijonov mark v letu 1954, kot tudi obsežne turistične zveze, ki delno pokrivajo ta primanjkljaj.

V nadaljevanju svoje izjave je nemški predstavnik dejal: «Naše sodelovanje v skromni obliki na tem velesejmu predstavlja prvi stik med nemškim gospodarstvom in italijanskim Trstom. Ta stik ne more biti tako tesen, kot je z Avstrijo, vendar se lahko v ugodnih pogojih nedvomno okrepi.

Predvsem ima gospodarstvo južne Nemčije interes, uvažati surovine z Bližnjega in Daljnega vzhoda in izvažati svoje proizvode proti Levantu skozi tržaško pristanišče, ki ima geografsko ugoden položaj. Tržaško pristanišče je dobro opremljeno in bi lahko nudilo obsežne možnosti razvoja. Do kake mere bo lahko nemško gospodarstvo izkoristilo te možnosti, je odvisno od raznih vzrokov, med katerimi bi hotel navesti kot primer samo vprašanje italijanskih, avstrijskih in nemških železniških tarif. Pomembnost Trsta kot pristanišča, središča prometa njegovega zaledja in s tem tudi pomembnost velesejma sloni na dejstvu, da je Trst križišča točka «velesejemskih smeri», katerih osnovo tvorijo velesejmi na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Bariju, Izmuru, Damasku, Torinu, Milanu, Veroni, Padovi, Zagrebu in Plovdivu.

Čeprav je odvisen bodoči razvoj Trsta od raznih možnosti, ima Trst že sedaj velik industrijski pomen. Znani ukrepi italijanske vlade za okrepitev in ureditev tržaškega gospodarstva pa bodo lahko imeli važno vlogo tudi za nemško federalno gospodarstvo.

Šest ladjedelnic v Trstu in Tržiču gradi ladje in morajo zato obnavljati svoje naprave od veličastnih žerjavov do strojne opreme, od naprav za merjenje do naprav za preizkušanje materiala. 70 obratov za predelavo lesa stalno modernizira svoje naprave in 250 gradbenih podjetij ne bo moglo izvršiti velikih načrtov javnih del v pristanišču, cest itd., ne da bi kupilo nove stroje».

Nemški predstavnik je zaključil svoj govor z željo, da bi mesto ponovno dobilo svoj stari blesk.

V zaključku tiskovne konference je predsednik velesejma poudaril nekatere ugotovitve dr. Rimbolda ter poudaril, da se geografski položaji v svetu ne menjajo ter da je zaradi tega prepričan, da bo lahko Trst tudi Nemcem nudil svoje usluge po ugodnih pogojih.

Dopoldne ob 10.30 je bilo na velesejmu zasedanje trgovinskih zbornic Treh Benečij, na katerem so bili prisotni generalni tajniki zbornic iz Bolzana, Trenta, Verone, Vicenze, Padove, Trevisa, Belluna, Vidma, Gorice in Rovige. Trst sta na tem zasedanju zastopala predsednik tržaške trgovinske zbornice kap. Cosulich in generalni tajnik dr. Addobbati.

Predstavniki zbornic so razpravljali o različnih gospodarskih vprašanjih, o strokovni izobrazbi in o novem zakonu, ki ureja trgovinske zbornice. Uprava velesejma je gostom priredila svečano kosilo.

POMIRLJIVA VEST ZA ŠTEVILNE BREZPOSELNE

NOV 6-MESEČNI TURNUS prekvalifikacijskih tečajev

Sedanji tečaj se je zaključil 30. VI., nov pa se bo začel 13. t. m. - Prošnje lahko vložijo samo redno vpisani brezposelni

Urad za delo sporoča, da so se s 30. junijem končali prekvalifikacijski tečaji za brezposelne delavce. 13. julija se začne novi šestmesečni turnus teoretsko-praktičnih tečajev za naslednje poklice: mehanike, varilce, mizarje, električarje, instalaterje in kleparje, pleskarje.

Za sprejem v tečaje lahko prosijo delavci med 20. in 45. letom starosti, ki so redno vpisani kot brezposelni pri uradih za delo v Trstu, Miljah in Nabrežini in ki še niso obiskovali takih tečajev. Vsi tečajniki bodo dobivali po 110 lir nagrade na uro brez slehernih drugih dodatkov. Delavci, ki bodo sprejeti v tečaje, ki pa ne bodo marljivi pri učenju in na delu ter ne bodo opravili periodičnih izpitov, bodo odpuščeni.

Vzorce za prošnje lahko dobe prizadeti od 4. do 9. julija vsak dan od 8. do 12. in od 17. do 19. ure v veži urada za delo, kjer jih morajo tudi izročiti v tem roku, potem ko jih izpolnijo, kot je predpisano. Prošenj po tem roku ne bodo sprejemali. Ob vložitvi prošnje bo treba predložiti izkaznico roza barve, ki potrjuje, da je prositelj brezposeln. Tiste delavce, ki bodo sprejeti v tečaje, bodo pravočasno obvestili po pošti.

Gornje poročilo bo pomirilo brezposelne delavce, ker so bili zaskrbljeni in so se bali, da teh tečajev ne bodo obnovili. Prejšnja leta so se ti tečaji namreč začenjali že 7. julija, prošnje pa so se vlagale do 15. junija. Ravno zaradi te zamude sta že naostala med delavci vznemirjenje in zaskrbljenost.

O 4. t. m. ob 20. uri se v občinski umetnostni galeriji zaključi razstava slikarja Giannija Brumattija. Ob isti uri bodo izžrebali listek, ki dobi sliko, katero so dali na loterijo.

Izžrebane nagrade

Včeraj sta bili na tržaškem velesejmu izžrebani naslednji nagradi:

I. nagrado, električni aparat za mašinanje znamke INEX, je dobila Eta Gurian iz Ul. Baiamonti 7-I.;

II. nagrado, zaboj parfumerijev «Stock», je dobila Ester Omenia iz Ul. Bramante 11.

VII. TRŽAŠKI MEDNARODNI VZORČNI VELESEJEM

DANES ZVEČER
bo ob 23.30 izžreban med vsemi obiskovalci velesejma avto

FIAT 600

ki sta ga razpisala za nagrado velesejemska ustanova in Združenje julijskega tiska.

Med dnevnimi obiskovalci velesejma bodo izžrebali naslednje dobitke:

1. **Fotografski aparat «Condor Junior» s torbico, ki ga je podarila družba Ferrania.**
2. **Kolo parmezanskega sira Parmezansko—reggianskega konzorcija sira.**

Vstopnica daje tudi pravico do skodelice kave, ki jo nudi PODJETJE HAUSBRANDT

URNIK ZA OBCINSTVO: **danes od 10. do 24. jutri od 9. do 24.**

BOLEHATE

PIJTE RADENSKO
NARAVNO MINERALNO VODO

na jetrih, na žolču, na ledvicah, na ženskih motnjah, na izčrpanosti??

Dobra znamenja

V italijanskem javnem in političnem življenju nastajajo pojavi, ki kažejo, da se po vsej verjetnosti nahajamo pred preokretom, ki utegne vplivati pozitivno na nadaljnji razvoj vsega italijanskega političnega življenja, če se bodo ti novi pozitivni elementi še nadalje krepili in razvijali po poti, ki jo nakazujejo ti prvi razveseljivi pojavi.

Prvi tak razveseljiv element imamo v nedavni konferenci CGIL in njenih zaključkih. V borbi za pravice delavcev v tovarnah in splošne demokratične svoboščine se CGIL obtača predvsem na delavce same in jih poziva, da se za te pravice in njihovo spoštovanje bore konkretno v okviru tovarne same. Na tem konkretnem terenu so dani vsi pogoji za ostvarjanje tiste enotnosti delavskega razreda, ki je ni bilo mogoče doseči po dosedanji, da se tako izrazimo, kampanjski poti. V borbi za ogražane pravice delavcev je potrebno aktivno sodelovanje vseh delavcev v tovarni, ne glede na njihovo politično in ideološko usmerjenost, in to sodelovanje je mogoče doseči izključno na osnovi borbe za konkretne cilje delavstva najprej in predvsem na delovnem mestu, to je v tovarni sami. Do tega pravilnega zaključka prihaja danes tudi CGIL, ker so jo dosedanje negativne izkušnje vendarle nekaj naučile.

Ne mislimo sicer, da so s tem odstranjene vse ovire, ki so bile do danes na poti uspešne sindikalne dejavnosti vsega italijanskega delovnega ljudstva, ker še ne vemo, do kakšne mere se je sedanje vodstvo CGIL dejansko vprašalo o načelni zgrešenosti svoje dosedanje sindikalne politike. Vsekakor pa je pot, ki jo začenjajo s to svojo najnovejšo akcijo za obrambo najosnovnejših človeških in demokratičnih pravic italijanskega delavstva, dobra in tudi načelno pravilna ter mora voditi do uspeha, če se bo v svoji konkretni sindikalni politiki dosledno držalo temeljnih načel, ki so proglašena v znanih devetih programskih točkah. To novo razdobje v italijanskem sindikalnem gibanju more nastati le, če je vodstvo CGIL — kakor upamo — dejansko premagalo in prebrolelo protidelavsko in protisocialistično stremljenje po monopoliziranju sindikalnega gibanja.

Drugi razveseljiv pojav moremo zabeležiti na sektorju mladinskega gibanja, kjer je zveza komunistične mladine napravila znaten korak naprej v smeri pobijanja dosedanjega sektaštva. Danes se ta zveza poteguje za konkretno sodelovanje z vsemi drugimi mladinskimi organizacijami, ne glede na njihovo politično in ideološko usmerjenost, in imamo vtis, da to pot ne gre le za ponavljanje formalno enakih gesel, ki smo bili nanje navajeni v bližnji preteklosti, ko so bili splošni strateški cilji komunistične mladine povsem drugačni, ampak da se ta gesla in konkretne zahteve, sprejemljive za vso mladino, ostvarjajo danes v povsem novem ozračju vzajemne strpnosti in iskreno mišljenega tovarištva. In tudi taka, načelno pravilna mladinska politika more računati na uspeh, če se bo vodstvo komunistične mladine dosledno držalo načela, da cilj komunistične mladinske organizacije ni v odtegovanju članov drugim mladinskim organizacijam, niti v izpodkopavanju političnega prestiža teh organizacij, ampak v prednjačenju v borbi za pravice in zahteve vse italijanske mladine, ki se morejo ostvariti le z najširšim sodelovanjem med vsemi, ki so pripravljeni boriti se za iste cilje.

Tretji razveseljiv element pa imamo v ravnanju Nennijevih socialistov in vodstva italijanske KP v zvezi s sedanjo vladno krizo. Tako moremo le pohvaliti vzorno umerjenost in čut za politično odgovornost, ki ga v tem trenutku kažejo i prvi i drugo. Res je sicer, da to ne izhaja neposredno iz njihovega dosedanjega zadržanja in da je v bistvu le odraz mednarodnega položaja, kjer se v vedno večji meri uveljavljajo načela miroljubnega sožitja in sodelovanja med narodi; a kljub temu, da pri tem verjetno še ne gre tudi za osebne zasluge vodstev teh dveh strank za tako novo politično orientacijo in prakso, je vendarle upati, da bosta ti dve stranki dajali v bodoče vedno otipljivejše dokaze o svoji privrženosti resnični in dejansko socialistični politični praksi. Nekaj sličnega pa bo vodstvom teh strank tudi tem lažje, ker je pričakovati, da bo tudi razvoj mednarodnega položaja nudil vedno manj oprijemov za nadaljevanje tiste politike, ki je temeljila na delitvi sveta v dva nasproti si stoječa vojaška, politična in ideološka bloka, kar bo primoralo ta vodstva, da bodo prilagodila svojo politično dejavnost nastalemu položaju in se posvetila predvsem konkretnim vprašanjem notranjega demokratičnega in socialističnega razvoja.

Že ti prvi razveseljivi pojavi so zadali italijanskemu političnemu življenju neko posebno dinamičnost. Sedanja vladna kriza je postala prvič politični dogodek, ki skora strastno zanima ves italijanski narod. Od predsednika republike, ki je osrednja osebnost te krize, pa do najbolj preprostega delavca se širi težnja, da bi se italijansko politično in socialno življenje premaknilo z mrtve točke, kamor ga je potisnila politična in socialna nejasnost in protislovnost dosedanje vladne koalicije. Demokratično javno mnenje upravičeno pričakuje, da bo končno dobilo odgovor na vprašanje, kam namerava najmočnejša stranka: ali na desno, kamor bi jo hotelo spraviti reakcionarno krilo liberalne stranke, monarhisti in neofašisti ali na pot potrebnih in nujnih reform, ki jih terja italijansko gospodarstvo in italijansko delovno ljudstvo; v vseh pa je prepričanje, da se z dosedanjo politiko tako imenovanega demokratičnega centra, ki se je skregal z vsemi, zadovoljil pa nobenega, ne pride nikamor — v najboljšem primeru na tja, kamor po besedah sodeč, nihče ne namerava priti, a kamor je do sedaj nujno drselo vse italijansko politično in socialno življenje: v fašizem v tovarnah, v politično disgregracijo v postopno podrejanje državne monopolističnim ciljem klerikalnega «integralizma».

Tudi zato so tem bolj razveseljivi zgoraj omenjeni pojavi, ker kažejo, da se tudi najnaprednejše delavske in ljudske množice vključujejo v aktivno obravnavanje političnih in socialnih vprašanj italijanskega javnega življenja in da namerava končno premostiti prepad, ki je do sedaj zijal med gibanji in silami, ki so nedvomno zainteresirane na napredno demokratičnem razvoju italijanskega javnega življenja. In na tej poti morejo te ljudske množice računati na podporo vseh doslednih demokratov in vsega demokratičnega javnega mnenja.

OB NOVI REFORMI V ITALIJANSKEM OSNOVNOŠOLSKEM UČNEM NAČRTU

Sprememba učnega sistema ne zadošča potrebno bo pregledati tudi učni program

Nov učni sistem terja večjo vnemo učnega osebja, ki bo moralo gledati na svoje učence s povsem drugačnim kriterijem kot doslej

Z novim šolskim letom t. j. prve dni oktobra, bo stopila v veljavo šolska reforma, zadevajoča novi način in program poučevanja v osnovnih ali, kakor jim tudi pravimo, ljudskih šolah. Pravzaprav niti ne gre za reformo v formalno-juridičnem pomenu te besede, ker bi kot takšna lahko izšla samo na osnovi določenega zakonskega ukrepa, vtem ko se ta opira na navaden ministrski odlok, ki pa vendar pomeni na področju šolstva nekaj kar postavlja na glavo ves doslej veljavni didaktični sistem v osnovnih šolah in bi ji v tem pogledu mogli pripisati celo nekakšen revolucionarni značaj.

Pred desetimi leti, takoj po končani vojni, so bili v tem pogledu izdelani programi, ki z didaktičnega stališča celo v primeri z onimi iz leta 1923 niso mogli predstavljati nobenega napredka. Ta ugotovitev, ki niti ni naša, ker smo jo približno takšno zasledili v nekem članku, obravnavajočem to vprašanje in objavljenem v nekem znanem italijanskem ilustriranem tedniku, nas navaja k sklepu, da so se, kar zadeva to, konec konca vendarle našli ljudje, ki so mogli spregledati, kako se sistem šolskega pouka, ki se je nanj opiral fašistični režim, pač ni mogel več dlje ohraniti. Ne moremo se spuščati v podrobnejše opisovanje, kakšen je bil ta sistem, o katerem bi imeli prav mi marsikaj povedati, naj zadostuje, da so celo pod dosedanjo vlado, ki je prav gotovo nismo mogli imeti za napredno, opazili njegov anahronizem, njegovo škodljivost, negativne učinke, ki jih je imel na otroke, a nič manj na njihove vzgojitelje. In pri tem ne mislimo na vsebino pouka kot takšnega, ki o njem v tem primeru ne razpravljamo. Ta je danes res nekoliko spremenjena, na videz celo občutno, zakaj ne kaže se nam več kot odkrito in izrecno fašistična. — V njej bo nasprotno prav pogosto zaslediti besedo demokracija, tu in tam celo «osvobodilna borba» itd., dasiravno bo na kakem drugem mestu, denimo pri pouku zemljepisa, v pravem nasprotju z resnično vsebino teh pojmov. Toda ne gre za to, gre za način in metode, na katerih je slonel pouk, posebno v osnovnih šolah, a te metode so bile nazadnjaške, nesodobne, reakcionarne, in miselnost otrok, ki se je na njihovi osnovi oblikovala, je nujno morala postati prav takšna. Hkrati pa, seve, tudi uspehi otrok na področju pridobivanja pozitivnega znanja niso mogli biti no osnovi takšnih zastarelih metod zadovoljivi. In prav v tem je, po našem mnenju, iskati razlog, ki je odgovorne činitelje privedel na to, da so temu hoteli poiskati zdravila, da so stari način vzgajanja in poučevanja v osnovnih šolah hoteli zamenjati z novim. Toda naloga napredne države in sodobne družbe nasploh ne more biti samo v tem, da novim generacijam na čim primernejši način posreduje to zadostno količino in kakovost določenega pozitivnega znanja, ampak tudi, da iz njih oblikuje ljudi, ki bodo pridobljeno znanje na čimbolj smotrn ter učinkovit način uporabljali za uspeh in procvit tako svoje ožje državne skupnosti kot celotne družbe. V ta namen pa ne zadostujejo samo moderne oblike, ki bi se v našem primeru izražale v novem, popolnejšem didaktičnem sistemu, ampak je je za to potreben v prvi vrsti napredni duh, ki bi se z njim moral prežeti šoloobvezni otrok, če naj kasneje postane zares koristen član svoje države in človeške skupnosti. V kratkem, hoteli bi poudariti, da sama, tehnično popolnejša oblika novega načina vzgoje in poučevanja v osnovnih šolah prav gotovo ne bo mogla zagotoviti oblikovanja leteh v ljudi, ki bodo državi pomagali do njenega resničnega razvoja in napredka. Za to je v prvi vrsti potrebna nova, sodobnejša in napredna vsebina, ki bi izpolnjevala to obliko, kar pa ne bo mogoče vse dokler se to ne bo še prej izrazilo v novih spremenjenih splošnih družbenih odnosih, ki bi se morali uveljaviti namesto obstoječih.

Novi didaktični programi bodo, po izjavah odločujočih činiteljev, začeli veljati postopno, se pravi, začenši z njihovo uporabo pri otrocih, ki bodo letos oktobra prvič stopili v šolo, vtem ko se bodo v vseh ostalih razredih glede tega še ohranili doslej veljavni kriteriji. Osnovna novost teh programov je v tem, da se bo z njimi opustil dosedanji način mehaničnega poučevanja ter vzgajanja otrok, s katerim so se pri teh uničevali iniciativa, domišljija in veselje do učenja, a namesto tega naj bi se otrok čimbolj zbližal z življenjem, in sicer tako, da se mu snov pojasni na njemu najbolj dostopen in prikupen način. Prenehalo se bo s prakso znanega stereotipnega postavljanja vprašanj od strani učitelja, na katerega je moral učenec vestno in tekoče odgovarjati, ne da bi v večini primerov razumel, kakšen pomen imajo njegove besede, ker se je pač snov naučil na pamet.

Z novimi programi je osnovnošolski pouk razdeljen na tri cikluse. Prvi obsega prvi in drugi razred, kjer se bodo učencu posredovali najosnovnejši instrumenti, potrebni za njegov nadaljnji razvoj: pisanje, čitanje, računanje. Drugi obsega vse tri višje razrede, od vključno tretjega do vključno petega, kjer se vrši otrokova priprava na srednje šolsko izobrazbo. V tretjem ciklusu so trije razredi, ki doslej niso obstajali, bodo pa od zdaj naprej obvezni za vse otroke, ki imajo dovršiti samo osnovno šolo. S tem bi bila odpravljena pomanjkljivost, zaradi katere so mnogi učenci, ki so končali peti razred pred štirinajstim letom, a v njihovem kraju ni obrtno-nadaljevalne šole (scuola di avviamento professionale), morali ponavljati ta razred vse dokler niso izpolnili po zakonu predpisane starosti.

Nadaljnja novost novega didaktičnega sistema je tudi v tem, da bo z njegovo postopno uveljavitvijo odpadla možnost, da bi učenca v času njegovega šolanja v razredih prvega in drugega ciklusa vrgli, in sicer zaradi tega, ker že omenjeni programi ne obsegajo samo posamezno šolsko leto, ampak že omenjene cikluse v celoti. Na ta način se bodo morali učitelji vse bolj potruditi s svojimi učenci kot doslej, posebno ker se jih ne bodo mogli odkrižati enostavno s tem, da jih vržejo. Morali bodo posvetiti mnogo večjo pozornost kot doslej manj razvitim učencem, da bi jih pripeljali do izpita med drugim in tretjim razredom, kasneje do onega v petem. To so narekovali nadvse vzgojni in človeški razlogi. V prvi vrsti se je pri tem upoštevalo, da duhovni razvoj otroka ne gre vzporedno z razvojem njegove starosti, ampak se večkrat zakasni. Tem otrokom je treba dati možnost, da izgubljeno pridobe.

Pouk naj bi upošteval, da se otroku vsaka stvar ali pojm moreta najlepše približati v obliki igre in pa s pomočjo primerov, ki jih on pozna iz svojih lastnih izkušenj. Otrok naj bi se vse, kar mu je potrebno, naučil igraje in z veseljem, to naj bi bil princip. Kontakt med učiteljem in njegovimi učenci naj bi bil čim bolj pristen in tesen, a pouk sam naj bi se pretežno vršil v obliki pogovorov.

Takšna bi bila v kratkem osnovna načela novega didaktičnega sistema, ki ima z novim šolskim letom stopiti v veljavo v vseh razredih osnovnih šol. Načela so dobra, toda hkrati s tem bi bilo treba na šolskem področju še marsikaj urediti, preden bo mogoče reči, da predstavljajo tako njegova vloga kot učinki zares pomemben delež k razvoju in resničnemu napredku v državi kot izven nje.

JUGOSLOVANSKA RADIJSKA SLUŽBA SE BO REORGANIZIRALA

Obsežna dela na vsej radijski mreži za uvedbo ultrakratkih radijskih valov

Do sedaj je največja pomanjkljivost v prevelikem številu samostojnih programov, ki ne morejo nuditi poslušalcem tega, kar bi lahko dal izbran enoten program, izpopolnjen s krajevnimi programi

Čeprav je jugoslovanska radioodajna služba stara že nad trideset let, smemo govoriti o pravem razvoju radijske službe v Jugoslaviji šele v zadnjih desetih letih, po osvoboditvi. Po vojni namreč so bile zgrajene v Jugoslaviji močne radioodajne postaje, ki so zamenjale skrajno šibke postaje izpred vojne in pa nove postaje v številnih mestih, kjer pred vojno radioodajnih postaj sploh ni bilo. Sedanja beograjska postaja dela z oddajnikom 150 kW, Ljubljana z oddajnikom 135 kW, Novi Sad z oddajnikom 100 kW, Zagreb z oddajnikom 135 kW, Split z oddajnikom 50 kw, Sarajevo, Priština, Titograd in Skoplje z oddajniki 20 kW. Poleg teh pa je še vrsta manjših oddajnikov in postaj po manjših mestih in središčih. Skupna sila vseh malih oddajnikov znaša okoli 700 kW in se bo v kratkem povečala na 900 kW. V Sarajevu in Skoplju grade sedaj dva oddajnika po 100 kW.

To je v glavnem radioodajna mreža v Jugoslaviji, ki bi jo lahko ocenili kot precej močno, pa čeprav bomo videli, da jo je treba izboljšati in potencirati. Tudi kar se tiče radijskih sprejemnikov je Jugoslavija v povojni dobi napravila velik korak naprej, saj se je število radijskih sprejemnikov pomnožilo za nad 300 odst.

To velja za radijske sprejemnike. Prej smo pa govorili o radijskih oddajnikih in radioodajni mreži nasploh, kamor se moramo povrniti, da bi si pobliže ogledali že omenjene pomanjkljivosti in ustrezne načrte za v bodoče. Prva pomanjkljivost radioodajnih postaj je preveliko število samostojnih programov.

V Jugoslaviji je danes okoli 20 oddajnikov in prav toliko samostojnih radioodajnih postaj in programov. Vsi ti programi se samostojno pripravljajo in oddajajo. Zato ni nič čudnega, da skušajo biti vsi programi «popolni», to se pravi, da vsebujejo vse glasbene, govorne in druge programske dele. In prav v tem je ena največjih šibkosti jugoslovanske radijske službe, saj niti velike države z mnogo večjimi tehničnimi in programskimi možnostmi nimajo toliko programov.

Načrt reorganizacije jugoslovanske radijske mreže predvideva za sedaj dva jugoslovanska radioprograma, katera bi prenašale po vsej državi posebne skupine radioodajnikov. Sistem enotnega programa pa se bo mogel izvajati samo v okviru štirih republik, v katerih je osnovni jezik srbohrvaščina, dočim bo za LR Slovenijo in za LR Makedonijo potrebno drugo radioodajno omrežje, ki se bo le delno in to predvsem v glasbenem programu povezalo z enotno jugoslovansko radioodajno mrežo.

Osnova enotnega sistema jugoslovanskega radioodajnega programa obstaja v tem da bo na vsem omrežju enoten program v tistih dnevnih urah, ko ljudstvo največ posluša radijske programe t. j. zgodaj zjutraj, zgodaj popoldne in seveda zvečer. Te programe bodo pripravljali in oddajali v izmeničnem redu predvsem študiji radioodajnih postaj v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in tistih radioodajnih postaj, ki imajo možnosti take programe izvajati. Poleg tega enotnega programa bo vsak republiški študio po možnosti oddajal preko drugega oddajnika svoj lastni republiški program, ki bi trajal le po nekaj ur na dan. Podobno bi bilo tudi z manjšimi lokalnimi radioodajnimi postajami. Na tak način bi vsi slušatelji lahko poslušali enotni program ali pa vsak svoj krajevni program in bi bili tako deležni uspehov i krajevne i celotne radijske mreže oziroma programa.

Po sedanjih predvidevanjih bo program celotne jugoslovanske mreže približno sledeč: vse oddaje vesti, razen popoldanskih, se bodo pripravljale v centralni redakciji vesti v Beogradu. Razen vesti in nekaterih drugih govornih programov v jutranjem in popoldanskem programu se bo enoten jugoslovanski program oddajal popoldne med 15. in 17. uro in od 19.30 do polnoči. V tem času bodo na programu najvažnejše govorne in glasbene oddaje, kakor na primer vesti, radiodnevnik, radiodrama, radijske reportaže, književne oddaje, prenosi filharmoničnih koncertov, opernih predstav ter razne druge oddaje večjega značaja.

Združenje jugoslovanskih radioodajnih postaj predvideva tudi potrebo formiranja reprezentativnih glasbenih ansamblov, od manjših komornih in instrumentalnih orkestrov do velikega simfoničnega in zabavnega orkestra ter pevskega zbora. Te ansamble bodo sestavljali povečini kvalitetni glasbeniki jugoslovanskih radioodajnih postaj. Njihovo delovanje ne bo vezano na eno središče, ampak bodo delovali v tistem republiškem središču, oziroma radijskem študiju, kjer so za njihovo delovanje najboljši pogoji. Povsem razumljivo, da jugoslovanski poslušalci z velikim zanimanjem sledijo načrtom novega jugoslovanskega radijskega programa in enotne programske mreže, vendar omramo pribiti pri tem dejstvo, da je to možno uresničiti le z izgradnjo razčlenjenega sistema radioodajnikov na ultrakratkih valovih, ki bi služili kot zveza za prenos modulacij radijskih programov med jugoslovanske radioodajne postaje. Ko bodo dokončana dela na ultrakratkovalovni povezavi med Reko in Zagrebom in med Beogradom, Novim Sadom in Zagrebom, bodo postavljeni temelji enotnega jugoslovanskega radijskega programa.

Z izgradnjo ultrakratkovalovne zveze na relaciji Zagreb-Reka in s pomočjo relejnih postaj na Sljemenu, Stipanovem griču in Učki je 15 kW reški oddajnik že povezan s programom zagrebške oddajne postaje. Do jeseni bo dokončana ultrakratkovalovna zveza med Beogradom, Novim Sadom in Zagrebom preko relejnih postaj na vrhovih Fruške gore, Psunja in Zagrebačke gore. Perspektivni načrt do leta 1960 pa predvideva nadaljnjo zvezo na ozemljih vseh republik ter hkrati sinhronizacijo vrste manjših krajevnih oddaljnikov. Obstaja pa še ena težkoča. Znano je, da je v Jugoslaviji več radioodajnih postaj s samostojnim programom kot pa jih dopušča prosti obseg valovnih dolžin, ki jih ima Jugoslavija na razpolago. Zato se dogaja, da morajo posamezne radioodajne postaje oddajati svoje programe samo v določenih urah, da bi ne prišlo do motnje drugih postaj, kar se posebno odraža med radijskim študijem v Splitu in Zagrebu. Edini izhod iz tega je sinhronizacija teh postaj in izgradnja ultrakratkovalovne zveze za prenos enotnih programov.

Radiofikacija Slovenije se bo rešila z uvedbo določenega števila postaj s frekventno modulacijo in s posebnim načinom relejnega prenosnega programa. Radijska postaja Sarajevo se bo vključila v ultrakratkovalovno mrežo Jugoslavije po relejnih postajah na vrhovih Vlašića, Kozare in Majevice; radioodajna postaja v Titogradu pa preko Lovčena in Bjelog Polja na severovzhod ter preko Lovčena na Lastovo v jadransko smer. In tako bo celotna jugoslovanska ultrakratkovalovna zveza zaključila svoj krog: od Beograda preko Zagreba na Ljubljano, nadalje na Jadran, nato v Titograd in Skoplje in končno spet v Beograd.

Kitajski veleposlanik v Beogradu Vu Sju Cuen izroča Maocetungova darila maršalu Titu.

Ob kraških jezerih

(Nadaljevanje)

Širok moder trak Moščenic se okiepa podnožja in poživlja enolično sliko od mlina pod železniškim mostom, kjer so naenkrat pojavi, pa doli onstran mosta obalne ceste, ko se široko prelivajo v morje.

Na domu v moščeniškem mlinu smo naleteli le na enega gospodarjevih sinov. Sam 80-letni Moščeničar je pasel čredo ovc v bregu onstran vode. Iz njegovega pripovedovanja smo zvedeli, da ta daleč poznani mlin, kamor so nosili mlet kdo ve kolika stoletij gori od Opatjega sela, Kostanjevice, Sel, Brestovice in še čez, že nekaj mesecev ni več mlin. Zaradi izsuševanja Sabliškega jezera so izkopali prekop pod železniškim mostom in po jarku navzdol do izvirov Moščenic ter s tem znižali gladino vode za dva metra, in roje so ostale suhe. Stoletno posest vode, ki je dajala kruha nekdaj tako mogočnemu Moščeničarju, so mu sedaj kratko in malo odvzeli, ne da bi ga sploh vprašali ali ga razlastili po zakonu. Za slovenskega kmeta, quantite negligeable, to niti ni potrebno, saj niso vprašali niti devinskih jusarjev, ko so zgradili na njihovih zemljiščih «ezulsko» ribiško naselje. Stari Ivan Kocman iz Stivana si v borbi zaradi izvirov Lokavca ni pomišljal niti pod fašizmom in se je enostavno zapeljal v Rim ter z ministrstvom pritisnil ob zid tudi tržaškega prefekta in župana ter z Mussolinijem fašističnega federalnega tajnika, in šel kajpak zato najmanj dvajsetkrat v zapor, ne da bi bil kdaj — aretiran. A je uspel. V Sardočevi dolini pod cipresami se je verjetno sedaj nemiren obrnil v grobu, v senci «toskanskih volkov».

Nebo se je bilo mračno zastrlo, v prijazni dolinici to in onstran Moščenice pa je vedro cvetelo in zelenelo vse, mnogo bolj kot v Bregu v Barkovljah. Takoj nad hišo proti železniškim Kalonam opazujemo isto kot v Stivanu: na več mestih vre voda v potokih izpod skal in se izliva sem v prekop.

Po mali vzpetini smo v nekaj minutah na sedelcu pod Kalonami Južne železnice, kjer teče prav pod njimi tudi cesta iz Tržiča in se tu začenja dvigati v strmih ovinkih proti Sabličam, kjer doseže cesto iz Stivana proti Gorici.

Sedelce domačini, Sabličevi, imenujejo Ruzalem po domiselni prispodobi starega Sabličevega nonota iz dobe skoro pred sto leti, ko so gradili železnico, ko je bilo tod okrog za malo mesto delavskih barak: «Saj je tu kot v Ruzalemu!»

Tu se odpre razgled po dolgi dolini Sablskega jezera, ki v dalji prehaja v Prelosno jezero med kamnitimi kraškimi grički. Slikovit, nenavaden pogled na pokrajino, ki ima nekaj puščavske veličastnosti, samote, ki nikjer ne izdajajo sledu človeškega dela, njegove prisotnosti na enolični ravnini, po položnih pobočjih, na videz čisto kamnitih. Jezera pa ni več. Travnata, rjava planjava, sem in tja pretrgana po zamočvirjenih mlakužah z ostanki posušenega bičja okrog bleščečega traka potočka, ki se vije v sredini in v gornjem koncu doline, sem in tja ob robu zeleno nadahnjene.

Takoj v začetku ravnine, pod pobočjem Ruzalema je v delu globok jarek, ki bo očitno izkopan pod sedelcem ter povezan z omenjenim kanalom nad Moščenicami.

Že na cesti in povsod ob robu Jezera naletimo na številne skupine nedeljskih izletnikov, delavskih družin, mladine iz Tržiča, ki je od tu oddaljen komaj slabo uro hoda. Po vseh ograjah na položnem bregu proti Sabličam, po vseh poteh ob robu Jezera posedajo med grmovjem družine ali igrajo skupine mladincev z žogo, starejši pa kvartajo. Posebno živo je gori, više, kjer se poživi jezerski breg z močnim izvirkom čiste vode, ki zamočvirja travnik daleč proti sredini Jezera; ob bregu pa je dal rasti gozdiček visokih hrastov in topolov, na robu vode in mlakuž pa živo rumenijo šopi cvetočih kalužnic. Tu je napajališče za živino Sabličevih.

Sledeč zgledu posedemo na mali vzpetini pod živo mejo, da bi se okrepili z malim prigrizkom ob razgledu na Jezero in na celo vrsto kamnitih vrhov, ki se vlečejo onstran ravnine v dalje.

Morda smo korakali pol ure po podobni obali, po vzhodni strani «obale», da smo prišli še do enega, morda najmočnejšega izvira žive vode, ki tu še močneje zamočvirja travnik in dela sem in tja velike, globoke tolmune, obrobljene s guhim bičjem in cvetočimi kalužnicami.

Od kod vsa ta voda? Nizki kraški grički na vzhodni strani pač niso zadostna površina za zbiranje tolikšnih količin vode. Zemljepiscem je dalo odgovor Doberdobsko jezero, ki leži onstran verige kraških gričkov Goljaka, Ruplovega hriba, Gorupe kope in porečja Doberdobskega jezera.

Ravnina, ki se je vlekla doslej v severozapadni smeri, se je tu obrnila naravnost proti zapadu, po dobrih pet sto metrih pa se zoži v obratu v pravem kotu naravnost proti severu. Tu se polagoma še bolj stiska med grički, dokler se po nekaj sto metrih od ovinka svet na mah nekoliko dvigne nad ravni jezerski, naplavinski svet v nekako sedlo med gričkoma, sedlo, ki ga tu seka močan potoček. Utrl si je sam svoj tek skozi grmovje izven guhih, dobro ohranjenih roj, očitno k nekdanjemu mlinu. Res opazimo med gostim grmovjem, ki prerašča nekaj na pol zakrnelih jablan in češenj, ostanke zidov domnevnega mlina. Čez potoček je spet ves med grmovjem skrit mostiček za pot, ki vodi čez gričke v Tržič.

Čudna otožnost se loti človeka ob pogledu na ruševine nekdanjega življenja. Kdo je živel v tem idiličnem kotičku, kam ga je zanesla usoda, je še kdo živ? Taka vprašanja vstajajo, ko si človek približno obnavlja sliko šumečega življenja v malem mlinu, kamor so nosili ali vozili svoj žitni pridelek od Sabličev, iz Jamelj in Doberdoba ter morda še od dlje. Tam sredi prve svetovne vojne je treščil v samotno idilo peklenski vihar ognja in železa ter zrušil osamelo domačijo, vso gomazečo tujih ljudi — vojske. Takoj nad mostičkom se razteza ravnica, kjer so sledovi njiv iz neposredno preteklih let. Do tu ni segla močvara Sablskega jezera, zato je bilo že zdavnaj mogoče obdelovanje na suhem dnu doline.

Potoček je odtok jezera Prelosno.

ZORKO JELINCIC

(Konec prihodnjič)

OB DESETI OBLETNICI ZMAGE NAD NACIFAŠIZMOM

SPOMNIMO se naših padlih

JOŽE MEZGEC
rojen v Trstu 30. 10. 1904
umrl 8. 4. 1945 v Buchenwaldu

FRANCKA MEZGEC
roj. SANCIN
rojena v Trstu 30. 1. 1907
umrla leta 1945 v Dachauu

JOSIP TURK
rojen v Trstu 13. 11. 1904
umrl 18. 1. 1945 v Dachauu

HENRIK UKMAR
rojen v Trstu 15. 2. 1909
umrl 11. 3. 1945 v Dachauu

FEDERICO TRUSSINI
rojen v Piranu 8. 3. 1915
pogrešan od 8. 1. 1944

LADISLAV TURK
rojen v Sempolaju 27. 6. 1898
umrl zaradi posledic vojne

JOSIP VERGINELLA
rojen v Trstu 19. 3. 1919
padel 1. 5. 1945 v Trstu

IVAN TRAMPUZ
rojen v Mavhinjah 3. 8. 1903
padel 19. 9. 1943 v Mavhinjah

CESARE ULIVETTI
rojen na Skofijah 12. 2. 1917
padel 2. 10. 1943 v Marezigah

GIROLAMO VISENTIN
rojen v Trstu 13. 7. 1909
ustreljen 3.10.1943 v Brezovici

JOŽE URDIH
rojen v Mavhinjah 7. 3. 1915
padel 26. 9. 1943 v Vel. Dolu

ANGEL VELJAK
rojen v Kopru 19. 6. 1919
padel 23. 3. 1944 pri Ribnici

Stoletnica izumitelja brivskih britvic

Letos poteka sto let, kar se je rodil v neki vasi v Wisconsinu v Združenih državah iznajditelj brivskega aparata in britvic Gilette. Iznajdba je nastala po naključju. Mladi Gilette je imel 17 let, ko je njegova družina po nesreči izgubila vse premoženje in mladenič je moral s trebuhom za kruhom. Skraja je bil trgovski potnik. Zmeraj se mu je mudilo po poslu in ko se je nekega jutra bril, se mu je britev zlomila. Pomagal si je tako, da je kos britve vklenil v okvirček in se tako obril. To mu je dalo misliti in pričel je iskati možnosti, da bi svojo iznajdbo razširil. Neki prijatelj mu je dal denarna sredstva in Gilette se je osem let trudil, da bi svojo iznajdbo izpopolnil. Šele leta 1903 so zagledali beli dan prvi brivski aparati z britvicami. Industrija je kmalu zacvetela.

Iznajditelj Gilette je umrl leta 1932, star 77 let.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

PRED PROCESOM PROTI BENEŠKI ČETI

Kaznovati hočejo antifašiste in zatreti narodni preporod ljudstva

Taki procesi so protiustavni in proti določbam mirovne pogodbe - Ogorčenje demokratične javnosti

Protifašistična javnost z ogorčenjem spremlja priprave za proces proti Beneški četi, proti tistemu partizanskemu odredu, ki je edini predstavljal v Benečiji oboroženi odred, ki je na področju Beneške Slovenije uničeval nacifašiste, in ki je edini lahko branil pred nacifašističnimi akcijami tamkajšnje prebivalstvo.

Vsa protifašistična in demokratična javnost se tega dejstva globoko zaveda.

Samo v tem dejstvu pa ne smemo iskati razlog, ki je reakcionarne kroge dovedel do priprave procesa proti Beneški četi. Če hočemo dojeti globlji smisel procesa, tedaj moramo vedeti, da je videmsko državno pravdništvo začelo s preiskavo zaradi tega, ker je Beneška Slovenija sestavni del slovenskega narodnega ozemlja, kjer so bili naši ljudje skozi desetletja izpostavljani najhujšemu raznarodovanju in gospodarskemu pritisku, kar je vplivalo tudi na razvojno stopnjo njihove narodne zavesti.

Protifašistični pokret je vlil temu prebivalstvu upanje, da pride do tistih pravic, ki so mu potrebne za pravilen narodni in socialni razvoj.

Zaradi tega je Beneška četa predstavljala javno izraženo hotenje beneških Slovencev po kulturnem in socialnem preporedu, katerega so doživeli že vsi narodi, med njimi tudi Slovenci, vendar zaradi tlačanskih razmer sadovi tega preporoda med našimi brati v Benečiji kljub bodrilnemu duhu pokojnega Ivana Trinka ter drugih narodnih delavcev niso bili zadostni.

Prebivalci Benečije so upravičeno ponosni na Beneško četo, saj je jamčila v splošnem razsulu uradnih oblasti pod nacifašistično okupacijo za dejansko varnost prebivalstva, katerega so nacifašisti skušali iztrebiti in ga odpeljati v taborišča; obenem je simbolizirala slovenski značaj Benečije, ki ga je fašistični režim vedno skušal zanikati.

Kdor danes postavlja na zatožno klop pripadnike in samo Beneško četo, tedaj ne postavlja pred sodnike samo borce proti nacifašizmu, ampak tudi slovenstvo Benečije ter voljo Benečanov, da postanejo narodno enakopravni državljani Italije.

Dva cilja zasleduje torej italijanska justica s svojo 15 strani obsegajočo obtožnico proti 57 beneškim Slovencem:

1. kaznovati protifašistične borce, ki so skupno z vsemi protifašističnimi italijanskimi silami pripomogli k demokratičnejši italijanski družbeni ureditvi,

2. izvesti moralni pritisk nad tamkajšnjim prebivalstvom, da bi prenehalo terjati svoje nacionalne pravice.

Ali naj protifašistična in demokratična italijanska in slovenska javnost mirno gleda početja, ki nimajo nič skupnega z mirovno pogodbo, po kateri se ne smejo pošiljati: pred sodišča borci za svobodo, ki dalje nimajo nič skupnega s črko in duhom italijanske ustave, ki jamči svobodo državljanom in demokracijo, ki je bila priborjena v borbi proti fašizmu. In končno so te krivice v nasprotju z najosnovnejšimi nravnimi načeli.

Po našem mnenju javnost teh nesramnosti ne more mirno gledati, ker predstavljajo člen v verigi dejanj, ki jemljejo vsebino naši demokratični ureditvi.

Za očuvanje demokracije pa je potrebna široka borba vseh prizadetih ljudi proti sovražnikom demokracije.

In to široko podporo beneško prebivalstvo upravičeno pričakuje!

Podpore ECA za mesec julij

Občinsko podporno društvo v Gorici sporoča svojim oskrbovancem, da se je na sedežu v Ul. Baiamonti pričelo včeraj razdeljevanje rednih podpor za mesec julij. Podpore se delijo po sledečem redu: danes, 2 julija črke D, E, F, G; ponedeljek 4. julija: črke H, I, K, L; torek 5. julija: črke M, N, O; sreda 6. julija: črke P, Q, R; četrtek 7 julija: črke S, T; petek 8. julija: črke U, V, Z.

Vsak oskrbovanec se more javiti kakor vedno dan pred določenim dnem za dvig podpore in mora prinesti s seboj potrdilo o brezposelnosti. Po 8. juliju ne bodo več sprejemali prošenj za oskrbovalnino za mesec julij.

Nov vozni red na zračni progi

Včeraj 1. julija je stopil v veljavo nov vozni red na zračni progi Trst (Gorica) — Benetke — Rim.

Odhod iz Gorice ob 7., prihod v Benetke ob 7.30, odhod iz Benetk ob 8., prihod v Rim ob 9.40; odhod iz Rima ob 15.40, prihod v Benetke ob 17.20, odhod iz Benetk ob 17.40 in prihod v Gorico ob 18.10.

Ponovno odprt občinski park

Včeraj so ponovno odprli javnosti občinski park, kjer je bila že lani neke vrste čitalnica. Goriški čitatelji bodo lahko obiskovali park vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 19. ure. Kakor lani, bo tudi letos občina dala na razpolago čitateljem razne časopise, revije in publikacije.

Avtobus za predstavo «Primorske zdrahe» v Trstu

Ob priliki uprizoritve Goldonijeve komedije «Primorske zdrahe» v Trstu na prostem, organizira ZSPD avtobusni izlet v Trst v nedeljo 3. julija. Voznina in vstopnina skupno 600 lir. Vpisovanje na ZSPD in v kavarni Bratuž se nadaljuje.

Opozarjamo, da bo odhod avtobusa ob 14. uri izpred kavarne Bratuž in da bo obiskal okoliške vasi Pevmo, Podgoro, Standrež, Sovodnje. S tem bo udeležencem «Primorskih zdrah» omogočen popoldanski obisk tržaškega velesejma.

«Primorske zdrahe» je ponašil dr. Mirko Rupel, režirala pa sta jih Jože Babič in Modest Sancin. Komedija je imela izreden uspeh v Ljubljani in njeno uprizoritev v Trstu pričakujejo z nestrpnostjo.

Povozil je starčka

V prvih popoldanskih urah v četrtek je v Ločniku prišlo do prometne nesreče, katere žrtev je bil 73-letni Fedrico Ferrari iz Ul. Giulio Cesare v Ločniku. Ferrari je stal pred ločniško cerkvijo in počakal, da je šel mimo avtobus. Ko je avtobus odšel, je starček hotel prečkati cesto, v tistem trenutku pa je pripeljal mimo motociklist, 39-letni Ernest Celeste iz Gradiške. Čim je ta zagledal pred sabo starčka je takoj zavrl, pa je bilo že prepozno, da bi preprečil nesrečo. Zadel je ob starčka in ga podrl. Rešilni avto Zelenega križa ga je takoj odpeljal v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so ga sprejeli s prognozo ozdravljenja v dvajsetih dneh zaradi poškodb na čelu, verjetnega zloma desnega ramena ter poškodb na desnem kolenu. Nepoškodovan je ostal motociklist, medtem ko se je vozilo znatno pokvarilo.

DROBNE VESTI IZ REZIJE

CESTO ČENTA BELI POTOK NAJ VZDRŽUJE DRŽAVNA UPRAVA

Končno še je vendarle naša občina zavzela za vzdrževanje ceste, ki veže Beli potok s Čento (Tarcento). Ta cesta je bila namreč nekdaj vojaška in je bila popolnoma zapuščena že od leta 1943. Ker je ta cesta edina, ki vodi v Beli potok, je bilo nujno potrebno, da se oblast zavzame za njeno vzdrževanje. Po tolikih letih zapuščenosti je seveda postala vsa razrita in je težko voziti po njej. Naša občina pa se je sedaj sporazumela z občino Brdo, kajti cesta tudi to veže, in bo prispevala letno 300.000 lir za vzdrževanje.

Ta cesta pa ni potrebna samo ljudem iz Belega potoka in Terske doline, ampak je potrebna tudi za razvoj tujskega in obmejnega prometa, saj je edina, ki veže Bovško kotlino s Furlanijo. Ni izključeno tudi, da bodo s časom odprli obmejni prehod v Belem potoku, kot ga bodo odprli te dni na Stupici v Nadiški dolini. Promet bi se torej tako razvijal iz Visokošoške doline proti Furlaniji samo po tej cesti. Ta promet bi seveda prinesel velike gospodarske koristi Belemu potoku, ki je tako rekoč odrezan od ostalega sveta, in vsej zapadni Beneški Sloveniji.

Prav bi bilo torej, da bi prevzela skrb za popravilo in vzdrževanje ceste Čenta-Beli potok pokrajinska uprava ali državna uprava cest, saj je medpokrajinskega značaja kakor ona, ki pelje iz Nadiške doline v Kobarid in za katero skrbi država.

Vinjena razgrajavca

V sredo ponoči so agenti javne varnosti v Gorici aretirali v Ul. Carducci 30-letnega Guida Zucchiattija iz Ul. sv. Antona 18 in 24-letnega Edoarda Vidicha iz Ul. sv. Antona 2, ker sta bila vinjena in sta motila nočni mir.

Izgubil je 720 dolarjev

Pred dnevi je ameriški turist, 60-letni Secondo Mincin iz New Yorka, ki je bil na obisku v Gorici, izgubil knjižico turističnih čekov v skupnem znesku 720 dolarjev. Nesrečni turist je zadevo prijavil goriški kvesturi.

KINO

CORSO. 17.00: «Trdnjava tiranov», R. Montalban.

VERDI. 16.45: «Lahko noč, odvetnik!», A. Sordi in A. Masina.

CENTRALE. 17.00: «Škotski princ», v barvah, E. Flynn in P. Campbell.

VITTORIA. 17.00: «Vrni se moja mala», M. Vitale.

ŠPORTNI DNEVNIK

V OKVIRU PRIREDITEV OB 10 LETNICI OSVOBODITVE

Mednarodni šahovski turnir v Ljubljani se je pričel

Poljak Witkowsky, Puc in Šved Stahlberg prvi zmagovalci

V sredo, torej le nekaj dni po začetku številnih sportnih prireditev v Ljubljani ob 10-letnici osvoboditve, so se pridružili tem stavnostim še šahisti z mednarodnim šahovskim turnirjem, na katerem sodeluje skupno 18 udeležencev iz osmih držav.

Najprej je spregovoril predsednik Šahovske zveze Slovenije tov. Edo Turnher ter izrekel gostom dobrodošlico, nato pa poudaril pomen tega turnirja za razvoj šaha v Sloveniji in Jugoslavija. Za njim sta izrekla nekaj besed še podpredsednik Mestnega ljudskega odbora Ljubljana tov. ing. Klemenčič in predsednik Šahovske zveze Jugoslavije tov. Jevremović.

Nato je mednarodni sodnik FIDE prof. dr. Anton Bajec seznanil udeležence s turnirskimi pravili, žreb pa jim je dal naslednje številke v turnirski tabeli:

1. Pirc, 2. Padevski (Bolgarija), 3. Kieninger (Zah. Nemč.), 4. Udovčič, 5. Stahlberg, 6. dr. Paoli (It.), 7. Robatsch (Av.), 8. Z. Gabrovšek, 9. Bogdanović, 10. inž. Vidmar, 11. Grosek, 12. Krivec, 13. Witkowsky (Polj.), 14. Persitz (Izrael), 15. Milič, 16. Bertok, 17. Puc in 18. Karaklajić.

Edini sekundant na turnirju je mednarodni mojster Cvetkov, ki spremlja prvaka Bolgarije Padevskega na njegovem prvem turnirju v tujini. Padevski šteje šele 22 let in študira na ekonomski fakulteti v Plovdivu. Mojster je postal že leta 1951, ko je na državnem prvenstvu delil četrto mesto.

Simpatični 24-letni študent prava Witkowsky je z zadovoljstvom povedal, da je prvi poljski šahist, ki sodeluje na mednarodnem turnirju v Jugoslaviji. Na zadnjem prvenstvu je delil prvo mesto s petkratnim državnim prvakom Sliwo in izgubil nato dvoboj za naslov prvaka z njim z rezultatom 2:4. Tudi Witkowsky igra prvič na mednarodnem turnirju v inozemstvu, sodeloval pa je, že v raznih moštvenih tekmah, med drugim tudi na prvi deski poljske študentske reprezentance na študentski olimpiadi v Lyonu, kjer je izgubil s Fudererjem — kot sam pravi — brez pravega odpora.

Že prvo kolo je privabilo v Šahovski dom (vsa ostala kola bodo igrali v dvorani Mestnega gledališča od 15.30 do 20.30) številne ljubitelje šahovske igre.

Prva sta zaključila partijo Kieninger in Bertok z remijem v 21. potezi. Z enakim rezultatom sta se razšla bivši državni prvak Pirc in sedanji šampion Karaklajić. Velemojster je imel sicer pobudo, toda črni je uspešno zavrnil vse taktične pretnje nasprotnika. Do prekinitve je bil še en remi in sicer med Z. Gabrovškom in Groskom.

Prvo zmago na turnirju je osvojil Witkowsky. Kot črni je izredno ostro zaigral na zmago in žrtvoval dva kmeta za boljši razvoj figur. Kaže, da je dr. Paoli nekoliko podcenjeval nasprotnikove načrte. Witkowsky je nato z žrtvijo trdnjave izenačil material in hkrati popolnoma odkril belega kralja. Zaradi nerazvitih figur je dr. Paoli kmalu podpisal predajo partije. Padevski je šele v časovni stiski klonil pred Pucem, pred tem pa je bila partija vseskozi izenačena. In končno še zmaga Stahlberga nad Persitzem v slogu pravega velemojstra!

Prekinjeni sta partiji Bogdanović - ing. Vidmar in Robatsch - Krivec. Kaže, da bo ing. Vidmar boljši položal kralja in trdnjave ob točni igri uveljavil do zmage, medtem ko ima Krivec skromne možnosti, da reši pol točke. Partija med Udovčićem in Miličem bo odigrana ob prvem prostem dnevu, ker je slednji zakasnil.

V dvorani Mestnega gledališča so odigrali v četrtek drugo kolo mednarodnega šahovskega turnirja ob naslednjih podrobnih izidih:

Karaklajić - inž. Vidmar prekinjeno, Grosek - Bogdanovič 1:0, Krivec - Z. Gabrovšek remi, Witkowsky - Robatsch 0:1, Persitz - dr. Paoli 1:0, Milič - Stahlberg remi, Bertok - Udovčič prekinjeno, Puc - Kieninger prekinjeno, Pirc - Padevski remi.

Prekinjeno partijo proti Bogdanoviču iz prvega kola je inž. Vidmar netočno nadaljeval in celo izgubil, medtem ko je Krivec rešil polovico točke v partiji z Robatschem.

Po drugem kolu so v vodstvu Stahlberg, Robatsch in Grosek z 1.5 točke.

Včeraj so se pomerili naslednji pari: Padevski - Karaklajić, Kieninger - Pirc, Udovčić - Puc, Stahlberg - Bertok, dr. Paoli - Milič, Robatsch - Persitz, Z. Gabrovšek - Witkowsky, Bogdanovič - Krivec in inž. Vidmar - Grosek.

(Slovenski poročevalec)

SPET V AMERIKI NASLOV WIMBLEDONSKEGA PRVAKA

Trabert - Nielsen 6:3, 7:5, 6:1

Pri ženskih dvojicah sta v finalu dve angleški dvojici, pri mešanih pa ena iz ZDA, druga pa iz ZDA in Argentine

LONDON, 1. — Za finalno igro moških posamezno se je zbralo gledalcev, kolikor jih je moglo sprejeti stopnišče okrog igrišča, na katerem sta danes nastopila Tony Trabert in Kurt Nielsen. Tudi kentska vojvodinja je bila med občinstvom in pa seveda danski veleposlanik v Londonu. Po odigrani igri je bila prav kentska vojvodinja, ki je zmagovalcu podelila «Challenge Cup».

Zmaga je to pot spet odšla v Ameriko. Nielsen, evropski predstavnik v finalu, je nudil Američanu le relativen odpor, ki se ni zavlekel čez tri sete. Igra je trajala eno uro in 13 minut in na koncu so gledalci ploskali tako zmagovalcu kot poraženccu. Trabert je danes res pokazal igro, s katero je skoraj za razred nadigral Danca, ki mu ni uspelo, da bi zaigral tako kot proti Rosewallu.

Trabert ima 24 let in je doma iz Cincinnatija. On je drugi igralec po 33 letih in prvi z Donaldom Budgeom (l. 1938), ki je zmagal na wimbledonskem turnirju, ne da bi izgubil en sam set. S svojo močjo in hitrostjo je pošiljal žoge v kote in potem je spet spravljal v zagato Nielsena, ko mu je pošiljal kratke žoge tik pod noge, tako da jih kar ni mogel odbijati. Nielsen ni uspel v svojih namerah niti s svojimi močnimi servisi.

Trabert, ki je bil nosilec serije št. 1, je tako na sijajen način dokazal, da je bil po pravici postavljen na mesto velikega favorita.

Ker bo finale med ženskami posamezno zadeva Američank in finale moških dvojic zadeva Avstralcev, je prav, da ostane nekaj tudi domačinom, to je Angležem. In tako se je končno danes zgodilo, da sta se plasirali v finale dve angleški ženski dvojici, medtem ko v mešanih dvojicah ni vse tako «čistokrvno», temveč je nekoliko pomešano.

Rezultati:

Moški posamezno — finale: Tony Trabert (ZDA) - Kurt Nielsen (Dan.) 6:3, 7:5, 6:1.

Ženske dvojice — polfinale: Mortimer in Shilcook (V.B.) - Muller in Hoad (Avstral.) 6:2, 6:1. Bloomer in Ward (V.B.) - Fleitz in Hard (ZDA) 6:3, 9:7.

Mešane dvojice — polfinale: Morea in Brough (Arg.-ZDA) - Fraser in Penrose (Avstral.) 7:9, 6:4, 6:4. Seixas in Hart (ZDA) - Hoad in Hoad (Avstral.) 6:3, 9:7.

* * *

LONDON, 1. — Moštvo Krila Sovjetov se je kvalificiralo za finale za Stewards' Cup, ko je danes premagalo v tekmi četvercev brez krmarja italijansko moštvo Moto Guzzi. Rusi so zmagali s 7:54.

Za svetovno prvenstvo v baseballu, ki bo 5. do 10. julija v Španiji, sta bila pozvana v italijansko reprezentanco tudi Smrekar in Ciacchi, oba člana moštva Giants iz Trsta.

TORINO, 1. — Nov italijanski rekord na 4x200 m so postavili plavalci Samoiedo, Massaria, G. Pedroni in Paliaga, člani moštva C. S. Fiat s časom 9:27,9. Prejšnji rekord je imelo moštvo Canottieri Lecco z 9:30.

Zmagovita turneja Bologne po Danski

KOPENHAGEN, 1. — Bologna je lepo zaključila svojo turnejo po Danski. Danes zvečer je v Aalborgu premagala izbrano moštvo Juetlanda s 4:2 (2:0).

Včeraj pa je Bologna premagala v Aarhusu moštvo AIA, ki se je pravkar kvalificiralo za prvo državno ligo, s 6:2.

* * *

TORINO, 1. — Sandro Puppo, nov trener Juventus, je prispel v Torino, da prevzame svojo novo službo.

* * *

Roma je baje pred kratkim ponudila pogodbo za angažma jugoslovanskemu trenerju Moši Marjanoviću, ki je sedaj trener jugoslovanske reprezentance. Marjanović bi baje ponudbo sprejel, toda Jugoslovanska nogometna zveza je nasprotovala, češ da je že pet jugoslovanskih trenerjev v inozemstvu in da je to število, ki je že itak visoko, nemogoče prekoračiti.

Pinardi dokončno pri Udinese

TORINO, 1. — Juventus je po dolgih pogajanjih dokončno prepustila Pinardija klubu Udinese, ki ga je v pretekli sezoni imela samo na posodo.

* * *

V ponovni tekmi je v nedeljo nogometno moštvo Nove Gorice premagalo Izolo 3:2 (2:1) in tako doseglo potrebni dve točki za osvojitev naslova prvaka Slovenije v zapadni skupini.

HELSINKI, 1. — Pentti Karvanen, 22-letni Finec, je danes zvečer postavil nov svetovni rekord na 3000 m z zaprekami s časom 8:47,8. Prejšnji rekord je imel Madžar Rosznoyoi s časom 8:49,5.

Svetovni prvak težke kategorije Rocky Marciano se bo dvoboj za 20. septembra na Yankee Stadiumu v New Yorku z Archiem Moorom, svetovnim prvakom srednjetežke kategorije, za svetovno prvenstvo v težki kategoriji.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 2. t. m. ob 18. uri barvni film:

Plymouthski pustolovci

Igralci: Spencer Tracy, G. Tierney, Van Johnson

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 2. t. m. ob 20. uri film:

«USODNO ZAPELJEVANJE»

Igralci: Robert Mitchum in Jen Simmons

BLAGOVNICA KALIGER

UL. TIMEUS 3

(NOVA STAVBA) TEL. 44185 JE

VAŠA TRGOVINA

Za poletno sezono vam nudi:

DELOVNE HLAČE OD 490 LIR DALJE;
MOŠKE HLAČE IZ POPELINE PO 2900 LIR;
POLETNE MOŠKE HLAČE IZ VOLNE «ALPAGATEX» PO 4950 LIR;
POLETNE OBLEKE OD 8900 LIR DALJE;
POLETNE OBLEKE «ALPAGATEX» OD 12900 LIR DALJE;
BOGATO IZBIRO JOPICEV;
POLETNE ČEVLJE PO 950 LIR;
BOGATO IZBIRO POLETNIH SRAJC OD 1390 LIR DALJE IN RAZNOBARVNE «INTERLOC» MAJICE;
SPORTNE ARTIKLE, TORBICE, NAHRBTNIKE ITD.

Kino na Opčinah

predvaja danes 2. t. m. z začetkom ob 18. uri in jutri 3. t. m. ob 15. uri barvni film cinemascope:

Kino po želji na odprtem ali pa v zaprtem prostoru.

ALFREDO MELILLO

Ulica Antonio Caccia 3 - tel. 96-032
(na vogalu Trga Stare mitnice)

TRGOVINA **TRST** DELAVNICA
telefon 90-159

Vsakovrstna kolesa:
SPORTNA, POTNIŠKA, za OTROKE in za DIRKE

SPECIALNA KOLESA ZA DIRKACE

GUME najboljšin tovarn za dirke: GARDIOL - CLEMENT - PIRELLI

GUME in ZRACNICE vseh mer in to najboljših tovarn PIRELLI, MICHELIN, za kolesa in motocikle

Velika izbira delov za dirkalna in turistična kolesa

Predstavnik koles znamk
BENOTTO - MELILLO - BIANCHI - LEGNANO
in motociklov PARILLA (Milan) - motorjev NSU

CENE ZMERNE

Proizvodi za masažo «UNTO DEL MAGO» - Macerata

MOTO GUZZI

LJUDSKI, ZA TURIZEM IN ŠPORT
TOVORNIKI-15 STOTOV, PREVRNLJIVI
VPLINJAČI DELLORTO ∞ ∞
∞ ∞ PRIBOR-NADOMESTNI DELI

DELAVNICA ZA POPRAVILA MOTORJEV
AVTOMOTODIESEL - BAT MONDIAL
TVRDKA **CREMASCOLI** TRST
Ul. Fabio Severo 18 - Telefon 38903

TRST
Ul. Ginnastica 22
Tel. 95-998

● POZOR!!!

Ob VII. mednarodnem tržaškem velesejmu obiščite vašo trgovino, ki vam nudi bogato izbiro blaga za moške obleke po najugodnejših cenah

VSE KROJAŠKE POTREBŠČINE - VSAKOVRSTNE PODLOGE

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

22. Drugo poglavje: V CIRIL-METODOVI ŠOLI - UČITELJ ADAMIČ - NOVA KATASTROFA

1.

Kot rečeno, so me bili starši za drugi razred vpisali v Ciril-Metodovo šolo na Akvedotu. V sebi sem bil končno premagal še zadnji odpor do šole. Vedel sem, da je šola neizbežna, naj bo dobra ali zla. Spominjam se, da sem čakal s precejšnjo nestrpnostjo na začetek pouka. Radoveden sem bil na novo šolo, na novega učitelja in na nove sošolce.

Bil sem edini od petero otrok, ki razen tisti mesec ali koliko ni zahajal v ljudsko šolo pri Svetem Ivanu, marveč v mesto. Zakaj me je mama vpisala v šolo na Akvedotu sicer točno ne vem, zdi se mi pa, da se je bala, ker je imel učitelj Grmek moj razred, da bi spričo strica učitelja ne jemal šole preveč nalahko. Če je bil to pravi razlog, da so me vpisali drugam, potem moram priznati, da mamina bojazen ni utegnila biti povsem neutemeljena.

Kot je znano, je imel pred prvo svetovno vojno v Trstu in okolici šolo v rokah tržaški magistrat, ki v mestu ni dopuščal slovenskih šol, čeprav so takratne volitve v deželni svet pokazale, da je v mestu samem več ko dovolj slovenskih družin, ki bi lahko po pravici zahtevale slovensko šolo za svoje otroke. Zato je zadevo vzela Ciril-Metodova družba v svoje roke, ki je vzdrževala v narodnostno ogroženih krajih svoje šole. Gotovo ni bilo strahu, da bi se v te šole kdaj vpisal kak italijanski otrok. Kljub temu je mestni magistrat odobril ustanovitev italijanskih šol po Legi Nazionale v povsem slovenskih krajih in občinah, ki gotovo niso imele namena, potegniti italijanske otroke iz samega mesta.

Ciril-Metodova šola je imela svoje prostore v eni izmed velikih stavb nedaleč od začetka Akvedota. V nasprotju s prijaznim poslopjem sredi idiličnega vrta pri Svetem Ivanu se je zdelo poslopje na Akvedotu veličastno, resno in skoraj mrko. V poslopju je bil samo del enega nadstropja namenjen naši šoli, v vseh ostalih prostorih so bili uradi ali zasebna stanovanja zvečine italijanskih meščanov. Tu ni bilo tistega živžava in razgrajanja, ki je bilo tako značilno za svetoivansko šolo in ki je učenca mikalo in spodbujalo k posnemanju. Dečki, ki so prihajali v šolo, so bili povečini mestno napravljeni, disciplinirani in dokaj tihi. Seveda je bilo zlasti pri odhajanju iz šole tudi tu precej hrupa po stopnišču. Vendar so nas učitelji venomer opozarjali, da nismo v hiši sami svoji gospodarji in da se moramo ozirati na splošni hišni red. Komaj smo se spet nekoliko razprostili, je prišlo novo opozorilo in kdaj tudi ukor in kazen.

Moj učitelj v šoli na Akvedotu je bil Emil Adamič, ki je že takrat slovel kot skladatelj po vsej slovenski zemlji. Starsi so me opozorili na imenitnost osebnosti, ki mi jo je bila usoda naklonila za učitelja. Ni izključeno, da sem na to imenitnost med dvoletnim obiskom šole nekoliko pozabil. Vendar moram priznati, da sem se novega učitelja, čeprav ni bil tak gorostas kakor gromoviti in vse preveč popustljivi stric Grmek, še kar precej bal. In imel sem se ga tudi za kaj bati.

Emil Adamič je bil takrat v najlepših moških letih. Bil je srednje rasti, vendar širokopleč in dokaj zajeten mož malce bledega obraza. Bil je svetlolas in svetlook ter gladkih, napetih lic. Če se ne motim, je nosil na kratko pristrižene brke.

Mislim, da ga ni glasbenika, ki bi ne bil nekoliko rahlih živcev. Na videz ni bil učitelj Adamič prav nič nervozen, toda po njegovih reakcijah na najmanjši nemir, na najmanjso nerodnost sklepam, da so vendarle tudi njega dajali živci.

Tisti čas so se v šolah še pridno uporabljale palice kot vzgojno sredstvo in ne vem, če je bil v osnovni šoli kak učitelj, ki bi je ne imel vsaj za strašilo. Sicer pa, palica je bila zmerom v razredu, vsaj za kazanje na tablo. Tudi stric Grmek jo je imel. Vendar dvomim, da je z njo, če je že zamahnil, kdaj tudi resno pritisnil.

Adamič ni imel palice za šalo. Dnevno je bil kdo na vrsti, da je dobil z njo čez dlan. Adamič ni namreč s palico mahal v razburjenju ali trenutnem afektu. Malega grešnika je lepo poklical k pultu in mu velel nastaviti roko. Potem je s palico kot za poskušnjo nekajkrat švrknil po zraku — ali tudi ne. Vsekakor je sleherni učenec, ki je bil obsojen na kazen, nehote izmaknil roko, ko je palica zašvisnila po zraku. Nato je moral tako dolgo držati roko, da je palica usekala čez dlan in je bila kazen izvršena.

Jasno je, da je taka kazen, ki je bila izvršena tako rekoč po kapljicah, prizadevala učencu tudi nemajhne duševne muke. Mislim, da so bile te hujše kot sama telesna bolečina, čeprav so velikokrat učenci odnesli na dlaneh prave pravcate «klobase», rdeče ali vijoličaste podplutbe in da je kdaj pri ostrem udarcu pocila celo koža in se pocedila kri. Emil Adamič ni imel navade veliko izpraševati; prav pogosto je moral nedolžni pretrpeti kazen za pravega krivca. Tudi jaz sem moral vsaj enkrat tako nastaviti roko, ne vem več, ali kriv ali nekriv. Priznam, da sem se strahovito bal, večkrat izmaknil roko, ko pa je le priletel udarec na dlan, sem se začudil, da je tako malo bolelo. Hujše so bile predhodne duševne muke kakor pa kazen sama.

Čeprav so bile te kazni dobesedno na dnevnem redu, je imel vendarle še neko specifično svojo kazen, ki jo je imel tako rekoč pripravljeno «a la minute». Kot vsi vemo, je bil Emil Adamič znamenit glasbenik in kot tak gotovo tudi velik ljubitelj skal in harmoničnih akordov. Ker pa med suhoparnim poukom ni imel priložnosti, posvečati svojih muzikalničnih stremljenj resnični glasbeni invenciji in mu je pri tem manjkal tudi vsak oprijemljiv inštrument, si je tega našel na naših laseh in ušesih, na katerih je preizkušal najrazličnejše čutne in čustvene variacije, seveda na račun ubogih grešnikov.

Pri tem je imel tudi neki svoj svojevrstni humor. Začudili se boste, če vam zatrdim, da smo brškone prav zaradi tega zapopranega humorja imeli Adamiča skoraj vsi učenci na svoj način radi.

«Kateri pridejo danes na vrsto, ta grenki ali ta sladki?» je vprašal proti razredu, ko je imel grešnika pred seboj.

In mi vsi v smeh in vsi na en glas, čeprav je morda že naslednji trenutek znana kazen zadela katerega koli izmed nas:

«Ta sladki, ta sladki, včeraj so bili ta grenki na vrsti.»

Nato je učitelj pristopil k učencu — to kazen je namreč opravljal navadno kar v klopeh — in poiskal «ta sladke» lase prav za vratom in prav pošteno pocuknil zanje ali jih kako drugače navil.

Včasih je pa kar vprašal samega grešnika, za katere naj potegne. Navadno je potegnil potem za nasprotne, tako da se je marsikateri učenec naučil zvijačo in povedal tisto, kar ga je najbolj bolelo, da bi ga potegnil učitelj za manj občutljivo.

Toda Adamič je bil kot tenkoslušen glasbenik tudi pronicljiv psiholog. Kmalu je spregledal zvijačo in je potem postavil svojo. Učenca, ki se je hotel izviti hujši bolečini s tem, da je navedel «ta prave», računajoč, da ga bo Adamič potegnil za nasprotne, je ta potem res potegnil za tiste, ki jih je bil učenec sam označil.

Pri teh «muzikalnih» operacijah je poznal Adamič najrazličnejše vrste odtenkov. Sodim, da je poznal po glasovih, ki jih je nesrečnež pri cukanju iztisnil iz sebe, kje koga najbolj boli in kako dotični na določene operacije reagira. Poleg grenkih in sladkih je poznal še kisle, sladko-grenke, grenko-sladke, sladko-kisle itd. itd.

(Nadaljevanje sledi).